

POLITIŠKOS ŽINIOS.

Revolucija Maskolijoje.

Maskolijoje dabar tikrai maišasis. Revoliucionieriai griauja netikusią biurokратиjos valdžią, toji gi griebiasi visokių daleistų ir nedaleistų būdų, kad tik valdžią savo rankose palaikyti. Revoliucionieriai susideda iš jaunų ir karštų ypatų, kokių gyvenimas nesėdėjo dar sudemoralizuoti, jie eina tiesiu keliu prie mierio, taigi prie išgriovimo caro valdžios, po kurios sparčiu biurokratija įgavo neįsipažintą galybę, bet tą galybę ji įgavo ne už kokius nors nuopelnus, ištikro ji nuopelnų turi mažai, bet daugiau nedorų darbų elegia jos saužinė. Kapitalistai, kad padėti į savo kasą kokių tukstantų doliarų viršaus, nepaiso ant Dievo ir doros priekamų, dar mažiau ant to, paisy maskoliški biurokratų, pradedant nuo caro, baigiant kamų policistais.

Bet reikia pasakyti teisybę, biurokratijos padėjimas nelengvas. Atimti valią, supanti 130 milijonų žmonių, uždaryti jiems lūpas, spausiti ir išnaudoti visokias pavergtas tautas, veržti joms tikėjimą, kalbą, papročius — darbas tai nelengvas. Maskolijos biurokratija vienok savo įtekmę per šimtmečių eiles mokojo palaikyti. Kadangi skriaudimas žmonių, prispaudimai nesimeria ant doros principų, yra tai darbai priešingi doros principams, tai suprantama, kad per šimtmečių eiles maskoliška biurokratija, nedorai valdydama kraštą, turėjo progą netik pati labiau susidemoralizuoti, bet ir sudemoralizuoti mažiau doros turinčius savo padėjtojus. Vieni iš tų nedorų rando priekamų pildytojų yra tiesiog pasamdyti, kiti prie to glaudžiasi per nesupratimą rando nedorų mierio. Patarlė juk sako: kvailių nereikia sėti, jie pats, kaip piktžolė, dygsta ir auga!

Bet kiekvienas ginklas per ilgą vartojimą atsimpa, kiekviena sėkla, pasėta į išlietą dirvą, išsiveisia — teip jau yra ir su Maskolijos biurokratijos per amžių eiles sėjama sėkla, ypač kad ji nesupranta, jog ir geriausiai sėklai reikia atsakančiai dirvos prirengti; ji dirvos negerina, bet ji išlietą sėjo visą tą pačią sėklą. Sekla ta, neatsakančioji dirva, išduoda ir neatsakančius vaisius. Vaisiai gi tie dabar kreipiasi prieš pačius jos veisėjus, o menko proto biurokratų dar to suprasiti negal ir sėja dar toliau visą tą pačią sėklą.

Kadangi spausiti ir išnaudoti pavergtas tautas iki šiol randu sėkės vien sėjant nesitikimus ir vaidus tarp pačių skriaudžiamųjų: jeigu visi nemaskoliai suėgti į vienybę, tai jų niekas spausiti negalėtų, tai caro randas teip tiesiog, glostydamas neva vienus, siundė tuos ant kitų, jis to paties įnagio griebiasi ir dabar. Na ir ką pasakyti, randa dar ganėtinai einančių į rando tinklą ir tai ne kur ten tolymuose rytuose, ne atkampioje, tamsybėse parkendusioj Siberijoje, bet net mūsų tėvynėj Lietuvoj. Ir dar reikia pasakyti, kad

čia randui nedorą sėklą sėti padėjo labiausiai Vilniaus katalikiškas vyskupas Roop. Ar jis tą supranta, sunku pasakyti, bet randas iš fanatizmo pasinaudojo, sunaudodamas vyskupo Roopo pasėta sėklą. Juk Roopo partija laikė rinkimų, kad palengvinti išrinkimą savo partijos, taigi lenkų katalikų kandidatų, niekino žydus, siundė ant jų; už besilaikymą su žydais suspendavo net kunigą Ambrazevičių. Taigi vyskupas sėjo neuzkantos sėklą ir ji, prisidėjus biurokratams, išdavė tokius vaisius, kokių katalikų vyskupas gal nelaukė.

Kadangi laike rinkimų dūmos atstovų lietuviai sėjo išvien su žydais, tai rando tarnai, žemesniejie biurokratų užimanė pabandyti, ar dar syki nepasiseks vienybę krikščionių ir žydų Lietuvoj išardyti, ar nepasiseks juos dar syki supiudyti. Ir tas pasisekė, kadangi rando tarnai rado vyskupo Roopo laike rinkimų parengtą fanatizmo dirvą. Dar norėjo biurokratų tai mat žydams atkeršyti už užmušimą policijos perdėtinio. Jie laukė tik progos užsiundyti krikščionis ant žydų ir progą tą pasitaikė. Papirkti rando agentai provokatoriai griebėsi paprasto įnagio jiems pritinkančio, taigi provokacijos.

Laikė devintinių, mieste Baltstogėj, Gardino gub., einant katalikų procesijai, kas ten metė į einančius žmonis bombą, kurios eksplozijos kelios ypatos likosi užmuštos, o kelios sužeistos (sulgy kitų žinių, kas ten į procesiją šovė iš revolverio, bet nieko neuzgavo). Tuojaus rando agentai paleido paskalą, kad bombą į procesiją metė žydas anarchistas. Ir žmonės tam kvailiam paskalui, paslapty rando agentų paleistam, patikėjo ir pradėjo mūsti ir skerdinti žydus. Kadangi Baltstogėj žydų yra daugiau negu krikščionių, tai pagelbon krikščionims subėgo gyventojai visų artimųjų ir tolimų aplinkinių. Žinoma, surengė tas skerdynes rando agentai provokatoriai į kumėdį juokėsi iš žmonių kvailumo; džiaugėsi, kad teip lengvai pasisekė išardyti vienybę pradėjusią apsirėkšti tarp žydų ir krikščionių.

Skerdynės traukėsi kelias dienas. Žydai gynėsi iš revolverių ir be abejonės, pašovė kiek krikščionių, o ne policiją, ne kariūnėnės nesikišo. Žydai bėgo į girią, slėpėsi geležinkelio traukiose, bet krikščionys dabojo traukias, jieškojo vagonuose, rastus žydus, išvedė, užmušinėjo. Žmonės pavirto į draskančius žvėris. Krantuvės ir žydų namai, lyg ir tie ką būtų krikščionims blogo padarę, išgriauti — viskas išnaikinta.

Kad tos žydų skerdynės rando agentų provokatorių parengtos, tai, rodosi, ir mažai vaikai gali suprasti. Juk žydai revoliucionieriai kovoja už politinę laisvę, o tos ne duoti, ne atimti negali ne katalikiškas, ne kitoks krikščioniškas tikėjimas. Taigi žydams nėra ne mažiausio reikalo kovoti su kokių nors krikščionišku tikėjimu, o dar mažiau su katalikišku, eziniu katalikais. Revoliucionieriai, ar jie žydai, ar krikščio-

ny, kovoja su netikusiu randu. Kiekvienas revoliucionierius gerai žino, kad užkabinti kokį nors tikėjimą dabar nebūtų ne jokios naudos, žydai gi tą gal supranta geriau už kitus. Suerziniškas pradėjusių eiti išvien su žydais katalikų juk ir žydams užkenktų. Bombą į katalikų procesiją galėjo mesti tik arba bėproitis, arba rando agentas, bet niekas kitas. Tas yra teip aiškiu dalyku, kad tą gali suprasti kiekvienas. Bet bėpročiams bombą sugriebti nelengva, pats jie nepasidarys. Taigi nesibijant apsirėkimo, galima tvirtinti, kad tą metė rando agentas ir dągi toks, kuris nekenčia katalikų, karštas fanatikas stačiatikis. Juk jis galėjo savo bombą mesti ir į stačiatikus, tas būtų tuos pačius vaisius išdavęs, bet jam stačiatikų pagailo, todėl jis bombą numetė į katalikų procesiją; katalikų neigalėjo. Tas juk kiekvienam turi pulti į akis.

Kiek laike tų skerdynių praevo žmonių Baltstogėj, tikrai nežinia: vieni skaitlių užmušimų paduoda ant 200, kiti net ant 2000.

Kad randas prie tų skerdynių savo purvinus nagus pridėjo, abejonės nėra. Jis dabar cenzuroja siunčiamus telegramus, neleidžia nieko, kas vietinę administraciją galėtų kompromituoti.

Duma į Baltstogę išsiuntė specialią iš savo sanarių komisiją ištirti žydų skerdynes, bet ir nuo komisijos sanarių neatėjo telegramai į Peterburgą.

Vokietijos, Anglijos, Prancūzijos bankieriai atsisaukė į randas su reikalavimu, kad kiti kraštai įsikištų žmonių skerdynės Maskolijoje, dėl kurių bankieriai turi daug nuostolių.

Mineko gubernijos dūmos atstovai iš Pisko paviečio gavo laiškus su žiniomis, kad čia žemiškas naclėninkas ir bajorų vadas platina tarp žmonių atsisaukimus kviečiančius mūšti žydus. Tokių atsisaukimų paleido nežinia kas daugybę teipgi Vilniuje, Gardine ir kituose Lietuvos miestuose.

Patekę į užrubežius telegramai garsino teipgi apie žydų skerdynes Gardine, Goniunde ir Vilniuje, bet pavirtinimo tų žinių iki šiol nėra.

Gal nedorų biurokratų parengtos Lietuvoj žydų skerdynės išeis ant nenaudos caro randui. Laikraščiai praneša, jog daugumas prancūzų, pasiūliusių savo pinigų maskoliškam randui, taigi užsirasiusių ant paskutinės paskolos, dabar atsima atgal savo pasiūlymus ir atsisako duoti pinigų. Jeigu tas atsitiktų, su caro randu būtų blogai. Prancūzai mat nenori duoti pinigų randui, kuris, vietoj ko gero, rengia locnų užkūso skerdynes. Prancūzų paveiklį gal sekti ir kiti kraštai, o tasys iš paskolos, kuria teip džiaugėsi Maskolijos biurokratija, dar gal nieko nebūti.

Maskolijoje dabar platinasi visoki paskalai, nežinia tik kiek juose yra teisybės. Kadangi demokratų atstovai žudo dūmą įtekmę ir ima viršų radikaliai, tai, kaip kalba,

caras 28 d. berželio, pasirenge dūmą paleisti; bet kad jos sanariai pasirenge nepasiduoti, tai buk Goremikiui caras duoda tiesą su kariūnėmis išvaikyti dūmos atstovus. Kadangi ir caras žino, jog po išvaikymo dūmos su kiltų žmonės viršų. Maskolijoje, tai Kronštade turi parengtą garlaivį ir drange su išvaikymo dūmos, persikeltų ant laivo ir išplauktų ant jurių, kur išbutų tol, kol arba kariūnėnės nesuvaldytų žmonis, arba kol žmonės nepaimtų viršų. Paskutiniam vienok atsitikime jau caras neturėtų ko grįžti į Maskoliją.

Randas iš tikro laukia sukilimo žmonių. Rods jie jau kyla ir esant dar dūmai, kadangi ji, dėl besipriesinimo rando, nieko žmonių labai negali padaryti.

Dideliose miestuose prasideda jau darbininkų streikai. Suštraikavo duonkepiai Maskvoje ir Peterburge. Laukia streikų ir ant geležinkelio.

Rygoj munitininkai, ant atėjusio į portą garlaivio užtik 5000 patronų, kuriuos sukonfiskavo.

Iš visokių Maskolijos kraštų ateina vis naujos žinios apie kareivių maištus. Kronštade vėl susibuntavo kareivės laivynas jurininkai. Iš visų kraštų siunčia žemes kareivių suvaldymui jurininkų. Pasipriešinimai per dėtiniams kareivių buvo ir kituose Maskolijos kraštuose. Net kazokų atstovai dūmoj pareikalavo, kad nuo tarnystos būtų paleisti pašaukti po ginklu kazokai. Taigi mat ir kazakai nenori būt spangais biurokratijos įnagiais. Juo ilgiau trauksis netvarka, juo daugiau bus nešė valinukus su raudonais ir juodais kaspalais, su parais lietuvij, rusų, žydų ir lenkų kalbomis.

Iš viso buvo 10 vainikų nuo visų vietinių darbininkų organizacijų, Kauno gyventojų ir nuo moksleivių.

Ant kapų buvo pasakyta prakalbos. Skirstanties, minia bandė padaryti demonstraciją ties kalėjimu ir Mikalojaus prospekte.

Iš Šiaulių. Čia naujai susitvėrė lietuvių choras, kuris gegužės 19 d. padainavo Liaudies Auditorijoje šias dainas:

- 1) Opl opl! kas ten, Nemunėli!
- 2) Ant kalno karklai siu bavo.
- 3) Plaukė žaselė per Nemunėlį.
- 4) Kur banguoja Nemunėlis.
- 5) Lietuva.
- 6) Birutė.
- 7) Medžiotojo daina.
- 8) Paukšteliai mieli.
- 9) Sveiki broliai dainininkai.
- 10) Tegul giria šlamščia, užia.

Iš Radviliškio, Šiaulių apskr.. Diržiai ir Norušalčiai buvo užsipykę prispausti bežemius ir mažesnius įnamius. Jie buvo nutarę nebeprimiti be penkių rublių įnamų karvių ganyklon. Todėl Norušalčiai įnamiai pasisamdė iš grovo Žuovo ganyklą miške „Ilgos“.

29 d. gegužės vėl pradėjo išsidinėti Vilniaus lenkiškas dienraštis „Gazeta Wileńska“.

Po 1863 metų lenkų sukilimo daugybė dvarų buvo atimta nuo Lietuvos bajorų ir pavesta rusams valdininkams. Tie rusai valdininkai negalėjo niekam parduoti tos žemės, jie galėjo išduoti ją nuomon, bet ne kam kitam tik rusams stačiatikiams. Šiuo metu buvo paėjęs giras, kad vyriausybė pati išparduosianti tuos dvarus. Rusams dvarininkams labai parupo, kad nenustotų lenkmečio dovanų. Todėl jie prašė ministerio, ar neleistų jis parduoti arba nuomon atiduoti tuos dvarus žydams. Kodėl žydams, ne kitiems parduoti, tuo tarpu neaišku. Taigi ministeris atsakė, kad galima esą duoti nuomon tie dvarai žydams, su pardavimu gi reikia dar palaukti. Netrukus, sako, ministerija leisianti ir parduoti tuos dvarus žydams.

Iš Kauno.

28 d. gegužės, buvo Peterburgo universiteto studento Jono Zacharevičiaus laidotuvis.

Vellonis buvo sulmtas per eity metų 21 d. gruodžio Abelių kalme (Zarasų p.) už priklausymą prie lietuvių social-demokratų partijos ir visą laiką sėdėjo Kauno gubernijame kalėjime. Kalėjimas atėmė sveikatą 23 metų am. vaikino. Pareikalavus daktarams, jis buvo perkeltas iš gubernijinio kalėjimo į miesto kalėjimą, kur jis ten ir pabaigė savo gyvenimo dienas.

Lavonų lydejo skaitlinga žmonių minia. Čia buvo ir dirbtuvinių darbininkų ir inteliģentų ir mokinių ir kitų luomų žmonės.

Prykštyje procesijos darbininkų partijų deputacijos nešė vainikus su raudonais ir juodais kaspalais, su parais lietuvij, rusų, žydų ir lenkų kalbomis.

Iš viso buvo 10 vainikų nuo visų vietinių darbininkų organizacijų, Kauno gyventojų ir nuo moksleivių.

Ant kapų buvo pasakyta prakalbos. Skirstanties, minia bandė padaryti demonstraciją ties kalėjimu ir Mikalojaus prospekte.

Iš Šiaulių.

Čia naujai susitvėrė lietuvių choras, kuris gegužės 19 d. padainavo Liaudies Auditorijoje šias dainas:

- 1) Opl opl! kas ten, Nemunėli!
- 2) Ant kalno karklai siu bavo.
- 3) Plaukė žaselė per Nemunėlį.
- 4) Kur banguoja Nemunėlis.
- 5) Lietuva.
- 6) Birutė.
- 7) Medžiotojo daina.
- 8) Paukšteliai mieli.
- 9) Sveiki broliai dainininkai.
- 10) Tegul giria šlamščia, užia.

Iš Radviliškio, Šiaulių apskr..

Diržiai ir Norušalčiai buvo užsipykę prispausti bežemius ir mažesnius įnamius. Jie buvo nutarę nebeprimiti be penkių rublių įnamų karvių ganyklon. Todėl Norušalčiai įnamiai pasisamdė iš grovo Žuovo ganyklą miške „Ilgos“.

Joje Lovoje." Diržų gi įnamiai šiem metams dar išmėdė iš ukininkų, kad jie paliktų teip, kaip pirma buvo — po 8 rublius už karvę. Belkia mokėti ir už arklių, kurį dažnai namie šeria ir tų pačių ukininkų žemę dirba. Ukinkai ima rublį už avelę net už paršus, kutėje laikomus. Sako: iš mūsų pudyrenę renkate žoles.

Diržų Dumsė ir Masiulis kasmetai moka Jonui ir Antanui Domkams po 20 rubl. už 20 sieksnių žemės plotą.

Sodžiaus bežemiai ir mažesniai, galima sakyti, daugiausiai vargsta ir kenčia negu kiti darbo žmonės. Jie ilgiausią dirba, prasciausiai dēvi, menkiausiai valgo. Jie tamsiausios žmonės, niekas iki šiol nesirūpino jų apšvietimu. Jie nežino ir neišmano, kam reikia pasiskųsti ir pasidejuoti su savo vargais, ne moka išreikšti to skausmo, kurį jų širdis jaučia.

V.Ž.

Iš Plungės, Kauno gub..

21 d. gegužės atsitiko čia baisi žmogžudystė. Netoli Plungės, ant važiuosio iš Endrejavos į Telšius F. Jokušio užpuolė trys piktadariai ir teip subadė peilais, kad viešas smugis patekė tiesiog į širdį. Jo dukterė mėgino saukti pagelbos, bet piktadariai grasino pasmauginti, ar nušauti ją, jei dar šauksiant; tačiau, ant laimės, tuo tarpu užvažiavo žydai ir piktadariai, apleidę auką, pabėgo, todėl ir dukterė liko gyva.

Už ką norėjo F. J. užmušti — nežinia, bet, galima spėti, kad piktadariai norėjo pasinaudoti svetimu turto. Vieną iš įtariamų užmušėjų, žinomą Plungės vagį ir plėšiką Vascekauskį, jau suėmė. Galima tikėtis, kad neuzilgio ir visi kiti patekę į tokias pat kilpas.

Vidžių parakvija stovi ant pat etnografiškos ribos lietuvių ir gudų tarpe. Lenkiška kalba čia yra ir lietuviams ir gudams žinoma, nes per dvarų ir kunigų įtekmę jau seniai praplatinata. Per tokį susimaišymą vienu su kitais ir bažnyčios polionizaciją, nukentėjo labiausia tame krašte, kaip ir kitur, rytiniame Lietuvos pakraštyje Vilniaus gubernijos, lietuvių, kas matytis iš pavadinimo vietų, vandenų, kalnų ir žmonių.

Lietuviškai kalba sodžiai: Pruciai, Šulėnai, Veliunai, Pozovka, Augstakalniš.

Lietuviškai kalbančių pravarės: Vanagas, Gamulčiškas, Vilimas, Kaleišis, Šikšnėnas, Mirinas, Krauplys, Stasiukas, Treigys.

Lenkiškai kalba sodžiai: Savičiai, Vainikiškė, Galaulakis, Žigūčiai, Pacinai, Mantukai, Puškos, Pakulnė, Trepsunai, Didžiasalis (Wielka wioska), Augstagrė, Bemeikas, Muncinai, Padėskai, Iseklai, Karandiskiai, Bublai, Lataniškė. Dvarak Griškovičzna, Meikštai, Miškai, Kreivojė (Kryzva) — tose vietose lenkiškai kalbančių pravarės: Misiunas, Lotočka, Treigys, Zalabovskas, Kazlovskas, Staselis, Viliškovskas, Pačkovskas, Čirvinėskas, Kozakevičius, Imperavičius, Belnarus, Gaidemavičius, Rīmka, Mališevskis, Kozieła, Seikovskis.

Nepasilekia gale ratų ir Viešintų kunigai. Per pamokslus klupdą žmonis ir liepia prisiekti daugiau „nešibuntavoti“ prieš valdžią ir prieš Dievą. Trošk..

Iš „Naujosios Gadynės“.

Iš to sąrašo galima patemyti, kaip jau čia lenkystė dang atsiekė, nes matote, kad po sodžius su lietuviškais vardais gyvena žmonės lenkiškai kalbant.

Vandenų vardai visai yra lietuviški; ežerai: Prutas, Ilgaitis, Ružas, Giltutis, Videris (po Vidžiais), Disna, Drisviatai; upeliai: Mūrmis, Puškas, Kalnai; Siuris ant Prucių sodžiaus lauko ir Piltas Kalnas pono Pizono Puškų dvare. Ant pat Pruto ežero krašto ant to pilekalnio stovi koplyčia. Kaip žmonės sako, čia buvusi pilis, kur gyveno karaliai.

Bažnyčioje gieda ir pamokslus sako lenkiškai. Tik evangeliją sako dar lietuviškai. Prie Vidžių parakvijos yra ir filiją Rimšė, kur visos pamaldos ir pamokslai lietuviškai atsilieka. V.Ž.

Iš Pasaminės, Švenčionių apskr..

Pasaminė — didelis sodžiaus. Visi gyventojai — lietuviai, tiksliai jų kalba maišta su lenkiška ir rusiška. Laikraščių ir knygučių čia neskaityti niekas. Daugelis jaunimo čia nemoka ne skaityti, ne rašyti. Kiti baigę ir valdžia mokyklą negali perskaityti nė kokio rašto. Užtat degtinę mėgsta gerti; teip pat mėgsta visi puikiai taisyti.

Ar įspis kada saulutė į mūsų langą? Jon.

Iš Troškūnų, Ukm. pv..

Mūsų kunigėliai, nežinia, ar tai pasamdyti, ar iš savo gerumo, eina tomis pačiomis vėžėmis su valdžia. Per pamokslus jie keikia cičilikus, prie baisiausių vagių ir paleistuvų juos lygindami; ir per davalikas ir patys platina baurius atsisaukimus ir knygučes, pilnas prirašytas visokios neteisybės ant cičilikų. Bet rodos ne kiek naudos teatneša dvasiškiesiems tėveliams tokių rastų platinimas, kaip knygučės: „Didžiausi mūsų neprieteliai socialistai ir masonai“ ir į tai panašų. Sunku, man rodos, būtų surasti toks kvailas žmogus, mokąs skaityti, kuris tikėtų į tą, kas toje knygučėje ir kunigų platinamose atsisaukimuose yra parašyta. Atsitinka, kad ir prie katekizmų mūsų kunigėliai prisega vieną kitą klausimą apie cičilikus. Štai, jaunasis mūsų kunigėlis, Jonauškas, bemokydamas vaikus katekizmu, kad veidžiau būtų, mokiniams išvardijęs kaip-kuriuos žmonis ir perkratinėjęs jų „blogiausius darbus“: štai, tie ir tie, esą socialistai, jie norėję prieš kalėdas bažnyčias išgriauti, kunigus išsaudyti ir katalikus greit būtų pradėję kankinti, jei tik būtų paėmę viršų. Gerai, esą, kad juos visus į kalėjimus sukišė. Ypač prigriumenės vaikams sergėtis mergaitės J., kuri sėdėjo kalėjime, nes tai esanti pirmutinė paleistuvė, Saugokitės, girdi, jos, nesusiėkite su ja, jei norite dusių išganyti...

Nepasilekia gale ratų ir Viešintų kunigai. Per pamokslus klupdą žmonis ir liepia prisiekti daugiau „nešibuntavoti“ prieš valdžią ir prieš Dievą. Trošk..

Iš „Naujosios Gadynės“.

to Nyderlandus, vienbalsiai liko nutarta pavesiti visuomeni ant nubalsavimo.

18. Trečias seimas L. S. P. A. atsibuvo Waterbury, Conn. nedėdienį prieš 1 d. gegužio, 1907 m.

19. Musų partijos privalumu yra: kiekvienas metas siųsti savo delegatus ant anglų socialistų partijos nacionališkos konvencijos iš vietinės L. S. P. A. kuopos.

20. Reikale Lietuvos revoliucionierių šelpimo aukoms palikt pilną autonomiją kuopoms ir pavieniams nuspręst patiemis apie tuos reikalus. Seimas priėmė pernykštės konferencijos užgyrimus.

21. Išrišimui klausymo apie ženklelius — vietiniai kuopų komitetai turi pareikšti nuomonę nacionališko sekretoriaus „Socialist Party“ kol neturime savųjų.

22. Kuopos esančios tirdžia apgyventose lietuvių vietose, kad susilietų tris ar keturias ir iš vien laikytų tam tikras konferencijas apkalbėjimui partijos kaip ir visos socialistinės idėjos reikalų. Į konferenciją kad delegatus rinktų iš savų kuopų.

23. Imos kuopos, kur yra organo spaustuvė, privalumu yra išrinkti tam tikrą komitetą, kuris kontroliuos spaustuvę turį.

24. Knygius nors dūsyk ant metų turėtų išduoti rokundą išparduotų knygų.

25. Centrališką komitetą tapo išrinkti:

Organizatorium — A. Petraitis, Chicago, Ill.

Sekretorius susisėsimų — K. Rutkus, Providence, R. I. Turty sekretorius — J. Bukšnaitis, Brooklyn, Mas.

Knygius — A. Bernotas, Philadelphia, Pa.

Dvidešimtis ir vienas.

IŠ LENKIŠKO.

Jūs, mano ponai, ne pažįstate amerikū. Jums rodo, kad jie šurkštus ir tik tai ekscentriški, ypač materialistai, kurie, padėję kojas ant stalo, mato vien kaip sugriebti doliarus. Žinau, kad apie mus rašo jūsų laikraščiai: kad mus krašte nėra nieko, kas nesijungtų su „businessu“, net pati laisvė. Nežginu, kad tame yra truputis teisybės, bet tas dar nerodo, kad mes neturime jau visai supratimo ir pajautimo gero; tik tie dalykai pas mus kitaip sutvarkyti, o pripažinsite man, kad nesulyginant teisingiau, o pirm visko — praktiškiau.

Kaip darodymą, apakysiu jums atsitikimą su vienu mano draugu. Tasai Tom Booth susipuko su koku tai Cooku. Jeigu tas būtų atsitikęs tarp keturių akių, būtų tai dar nieko, bet ant nelaimės, buvo liudininkai ir jų kandžiojanti juokai tik dar labiau viską pagadino. Sunaikai įžeistas mano draugas, ne matė kitokio išėjimo kaip dvikovą.

O, jau matau, šypsotės, mano ponai. Ir visai nesistebiu, nes Amerika ir jos papročiai žinomi jums tik iš pasakų. Todėl jums amerikškos dvikovos reiška ką ten įstabaus, juokingo. Skaitote ir tikite, jog pas mus garbės dalykus užbaigia dinamito bombos, barškandios gyvatės, laimės traukinys ir tt. Vienu žodžiu, jums rodo, kad tuos dalykus mes išrišame kitaip. Skirtumas, teisybė, yra, bet jo reikia įskirti kur kitur. Pas mus dvikovos yra arba dalykai labai svarbi, arba jų su visu

ne buva. Jūs gi šaudotės dėl mažiausių priežasčių — tankiausiai viskas baigiasi ant šaudymo šampano butelių kamsčių. Mes gi ne vėjavaikiai, mes praktiškesni, gerai viską apsvaistome, perkratome visokias aplinkybes ir pasekmes, kokios iš to gali gimti ne tik patiems kovojantiems, bet ir kitiems.

Nesistebėkite todėl, kad pakviestas dvikovon Cook, tuojaus atsakė sekundantams mano draugo.

— Viskas tai labai gerai, mano ponai; pripažystu net, kad jūsų draugas gali jau stiesi į žėistų; bet pripažysite gal man, kad tokiuose atsitikimuose padėjimas abiejų turi būti lygus.

— O telp, turi būti lygus — pripažino.

— Taigi čia yra teip, kad mudviejų padėjimas ne lygus. Jis nevedęs, todėl, jeigu ir pulktų dvikovoj, nebūtų nieko ypatingo. Atėjo ir nuėjo, niekas per tai dar ne kentėtų. Tuom tarpu aš, mano ponai — su visai kas kitas, turiu juk pačią. Argi ne mano pareiga atsakyti nuo dvikovos? Manau, kad tai net mano pareiga.

Ponai sekundantai, dalydami tokias jau pažvalgas, pripažino jam teisybę, net pagyrė.

O, aš žinau, kad Europoj jau nuo garbės ir viros būtų atskyrę, nors daugelis tikrų niekšų yra toleruojami, kenčiamų draugijoj. Mes turime kitokią garbės mietą.

Todėl ir Booth, pripažindamas teisybę priešui, paprasė vien savo draugų, kad pas jį ateitų už nedėlios. Po tam laikui, įduodamas jiems koki ten popiergalį, pridūrė:

— Štai aktas mano šluobos. Pasistengiau prašalinti skirtumą. Dabar jau negali atsakyti. Eikite todėl, draugai, ir paantrinkite reikalavimą.

Bet ant nelaimės, ir šiūm kartu pasiuntiniai nieko nepesė. Teisybė, kas link pačios skirtumas išnyko, bet atsidaro kitas. Nes Cook turėjo jau dukterį, o anai ką tik apsisėdė.

Mano draugas ir šiūm kartu turėjo priešui pripažinti teisybę.

— Teisybė — tarė. — Kad tas man išsyk ne atėjo ant mėsies. Galėjau juk pasiieškoti naslę su vaiku ir viskas būtų pabaigta. Dabar nėra ką daryti, turime nelaimingą dvikovą atidėti ant devynių mėnesių. Nėra ką daryti.

Po devynių mėnesių, duodamas sekundantams raštą, tarė:

— Štai gimimo raštas mano sunaus. Eikite todėl ir užbaigkite ant galo visą dalyką, nes tas jau man pradeda nusibosti.

Nedasiprotėjo vargšas, kad dar ne čia galas visų nusibodimų. Sulaukę rodo laukiamo vaiko, bet per tai skirtumas dar ne išnyko, nes ir Cook teipgi sulaukė naujo šeimynos sanario.

Booth ir šiūm kartu turėjo pripažinti savo priešui teisybę. Neliko nieko kito, kaip kantriai laukti išsilyginimo nelaimingo skirtumo. Bet nors kas metai siuntė vis naujus gimimo metrikus, bet nieko nepesė, nes ir jo priešai per tą laiką ne tingniauvo. Neišsivadėdamas dvikovos, statė visą energiją, kad tik priešą pavyti — ant galo sulaukė apvalaus skaitliaus, dvidešimties vaikų. Bet ir dvidešimtis dar dalyko ne užbaigė, nes ir jo priešas nesidavė pralenkti ir žengė vis pirmą, turėdamas jau savo

šeimynos dvidešimtį ir vietą. Ant tos skaitlinės rodo apsisėdę, bet ir Booth nenūnėgė toliau už dvidešimtį. Prie tokių gabumų prieš tik dvynūčiai galėjo išlyginti skirtumą. Bet kas gali užtikrinti, ar tokiame atsitikime ir Cook ne būtų galėjęs parašyti dviejų metrikų. Likimo juk nenurkreipsi. O ant galo, ar iš tos pusės galima kaltinti tėvą dviejų dešimčių vaikų? Argi jis ne padarė daug, kad visą dalyką užbaigti. O kad ne pavijo, tai ir geriau. Argi tai ne praktiškas užbaigimas tokios veislės nesutikimų!

Instatymų sumanymas apie ypatos nepaliečiamybės aprūpinimą, kuri žmonių laisvės partija įnešė į valstybės dūmą.

1. Niekas negali būti teisiamas ir baudžiamas kitaip, kaip už nusidėjimus ir prašengimus, priešingus kriminališkiems to laiko įstatymams.

2. Joki įstatų išėmimai (palengvinimai) kas link teisminių neturi būti leidžiami.

3. Teismo valdžia, po atsakomybe už savo neveikimą, privalo sergti ypato, namo ir korespondencijos nepaliečiamybę nuo pašalinių ypatų ir nuo valdininkų.

4. Niekas negali būti sumtas arba patekti į policijos priežiūrą kitaip, kaip tik atsitikimuose, kriminališkais įstatymais nurodytuose, arba teisimui liepus, kurs nutaria tą padaryti sulgy tam tikrų įstatymų.

5. Ypatiškas sulaukymas persižengimo perspėjimui, šių persižengimų papildžiusių teisman atidavimui, o teip pat dēlei visuomenės ramumo ir tvarkos, galimas yra tik prisilaikant šių įstatymų sanlygų.

6. Policija turi tiesą ir pareigą sumti:

a) ypato, reikalaujančias ypatingos globos ar apsaugos;

b) ypato, kurių laisvas buvimas gali kenkti visuomenės tvarkai, ir

c) tuos, kurių reikia ištirti (pertikrinti) ypato, o be to negalima to atlikti.

7. Iš sumintų sulgy 6 par.

a) ligoniniai ir senukai, jei jų negalima nusiusti į jų gyvenimo vietą, patalpinti į tam tikrus ligonbučius ar į labdarinius namus ir

b) girti, jiems išspagiorius, turi būti paleisti ir paduoti į teismą.

Visi kiti sumintieji, išskius tuojaus suėmimo priežastis, turi būti arba tuojaus paleisti, arba atiduoti arimaušiam teismo tyrinėtojų, taikos teisėjui arba apskričio teismo sanariams per 24 valandas.

Visi policijos sumintieji turi tiesą reikalaujant protokolo sustatymo arba išdavimo palidijimo apie suėmimą su visomis jo priežastimis.

8. Atvedus sumintąjį prie vieno iš minėtųjų 7 pr. teismo vyriausybės organų, pastarasis privalo tuojaus tą ypato išleisti ir tą pačią dieną išduoti paliepimą atiduoti jį eargybai, jei tas yra rekalingu, arba, priešingai, paliuosuoti.

9. Viršminėtieji teismo valdžios organai, gavę žinią apie tulos ypato suėmimą, priešingai šioms įstatymams, privalo tuojaus ištirti suėmimo priežastis ir paliuosuoti nekaltai sumintąjį, o prašėngusius prieš įstatymus suėmėjus paduoti į teismą. Pastraukti prie atsakomybės už sauvališką suėmimą gali pats

nukentėjusis arba žinanti tą dalyką pašalinis ypato.

10. Kiekvienas teisėjas privalo, sulgy 10 str. kriminal., nuolat rūpintis apie tą, kad niekas nebūtų laikomas kalėjime be tam tikro teismo organų nutarimo.

Neteisingai sumintieji tuojaus turi būti paliuosuoti, o suėmėjai patraukti prie atsakomybės.

11. Niekas negali būti priverčiamas gyventi kurioj nors krašto vietoj, arba būti iš tos vietos išsiųstu be tam tikro, įėjusio galen, teismo nutarimo.

12. Kiekvieno butas nepaliečiamas. Namuose ir pašaliniuose butuose jokios kratos nėra leidžiamos, išskyrus atsitikimus, nurodytus 357–367 str. krim. įst., ir prisilaikant tuose straipsniuose nurodytų sanlygų. Be triobos (buto) šeimnininko leidimo negali įeiti į jį pašalinės ypato, nė policija, jei bent kas iš vidaus to reikalaujant reikėtų suteikti esantiems viduj žmonėms pagalbą.

13. Pačto ir telegrafo korespondencija — tai yra tik dviejų žmonių interesų ypatų paslaptis, ne gali būti jokios valdžios kontroliuojama.

Apaturė ir išimt pačto ir telegrafo korespondenciją, dēlei kriminališkos teisdarystės, galima tik prisilaikant 368 str. krim. įst.

14. Valdininkai, peržengę viršminėtuosius įstatymus, jei tik juos patraukė už tai prie atsakomybės teismo organai ar nukentėjusios ypato — atsako sulgy 341, 342, 343, 348, 349, 1540–1544 str. bausm. įst. (498–500, 636, 649, 650 str. 6 įst.).

340 str. įst. ap. bausm. (637 str. krim. įst.) negali būti pritaikintas prie bylų apie peržengimą prieš ypato nepaliečiamybės įstatymus.

15. Nukentėjusieji dēlei neteisingo administratyvškos valdžios veikimo turi tiesą ne tik patraukti kaltininkus prie atsakomybės, bet ir reikalaujant nuostolių atlyginimo sulgy 677 str. pil. įst. t. X. d. I.

16. Lygiai su minėtiniais valdininkais ir sulgy nurodytų 14 ir 15 įstatymų paragrafų, turi būti patraukti prie atsakomybės ir kalėjimų viršmininkai, kurie priėmė sumintuosius be tam tikro teismo nutarimo ir per 24 val. jų nepaliuosavo, jei nebuvo iš teismo pranešimo apie tolesnį jų sulaukymą.

Atvirasis laiškas.

Paskutiniu metu vyriausybė yra nemaža visoje valstybėje pridaryta visokių negrąžių, nežmoniškų pasielgimų. Nemaža žmonių yra labai skaudžiai nukentėję be jokios kaltybės nuo policijos, žandarų, kazokų ir dragunų ir musų krašte — Lietuvoje. Butų jau metas visi tokie darbai iškelti alkštėn ir kaltintiškai pašaukti teisman. Tai gi dabar Valstybės Dumos bus daromi vyriausybės dēl visų jų jo nežmoniškų ir be teisių darbų ir pasielgimų, užklausi. Sutvarkyti šiame dalykui išrenkama tam tikra iš Dumos atstovų komisija.

Ši komisija, tēp ko kito, turi pasirūpinti surinkti kuodangiausia žinių, kas kur ir kada be jokios teisės buvo vyriausybės atstovai ar tokiu būdu nubaustas. Į tą komisiją ir aš įeinu. Todėl, kadangi keliamasi klausymą yra svarbus visiems, ir kadangi tam dalykui ištirti reikalinga turėti kuodangiausiai tikrų, aiškių išrodų, kreipiuosi į visus musų krašto žmones, ar nesiteiktų atsitišti šitam dalykui žinių.

17. Niekas negali būti priverčiamas gyventi kurioj nors krašto vietoj, arba būti iš tos vietos išsiųstu be tam tikro, įėjusio galen, teismo nutarimo.

18. Kiekvieno butas nepaliečiamas. Namuose ir pašaliniuose butuose jokios kratos nėra leidžiamos, išskyrus atsitikimus, nurodytus 357–367 str. krim. įst., ir prisilaikant tuose straipsniuose nurodytų sanlygų. Be triobos (buto) šeimnininko leidimo negali įeiti į jį pašalinės ypato, nė policija, jei bent kas iš vidaus to reikalaujant reikėtų suteikti esantiems viduj žmonėms pagalbą.

19. Niekas negali būti priverčiamas gyventi kurioj nors krašto vietoj, arba būti iš tos vietos išsiųstu be tam tikro, įėjusio galen, teismo nutarimo.

20. Kiekvienas teisėjas privalo, sulgy 10 str. kriminal., nuolat rūpintis apie tą, kad niekas nebūtų laikomas kalėjime be tam tikro teismo organų nutarimo.

Neteisingai sumintieji tuojaus turi būti paliuosuoti, o suėmėjai patraukti prie atsakomybės.

11. Niekas negali būti priverčiamas gyventi kurioj nors krašto vietoj, arba būti iš tos vietos išsiųstu be tam tikro, įėjusio galen, teismo nutarimo.

12. Kiekvieno butas nepaliečiamas. Namuose ir pašaliniuose butuose jokios kratos nėra leidžiamos, išskyrus atsitikimus, nurodytus 357–367 str. krim. įst., ir prisilaikant tuose straipsniuose nurodytų sanlygų. Be triobos (buto) šeimnininko leidimo negali įeiti į jį pašalinės ypato, nė policija, jei bent kas iš vidaus to reikalaujant reikėtų suteikti esantiems viduj žmonėms pagalbą.

13. Pačto ir telegrafo korespondencija — tai yra tik dviejų žmonių interesų ypatų paslaptis, ne gali būti jokios valdžios kontroliuojama.

Apaturė ir išimt pačto ir telegrafo korespondenciją, dēlei kriminališkos teisdarystės, galima tik prisilaikant 368 str. krim. įst.

14. Valdininkai, peržengę viršminėtuosius įstatymus, jei tik juos patraukė už tai prie atsakomybės teismo organai ar nukentėjusios ypato — atsako sulgy 341, 342, 343, 348, 349, 1540–1544 str. bausm. įst. (498–500, 636, 649, 650 str. 6 įst.).

340 str. įst. ap. bausm. (637 str. krim. įst.) negali būti pritaikintas prie bylų apie peržengimą prieš ypato nepaliečiamybės įstatymus.

15. Nukentėjusieji dēlei neteisingo administratyvškos valdžios veikimo turi tiesą ne tik patraukti kaltininkus prie atsakomybės, bet ir reikalaujant nuostolių atlyginimo sulgy 677 str. pil. įst. t. X. d. I.

16. Lygiai su minėtiniais valdininkais ir sulgy nurodytų 14 ir 15 įstatymų paragrafų, turi būti patraukti prie atsakomybės ir kalėjimų viršmininkai, kurie priėmė sumintuosius be tam tikro teismo nutarimo ir per 24 val. jų nepaliuosavo, jei nebuvo iš teismo pranešimo apie tolesnį jų sulaukymą.

Atvirasis laiškas.

Paskutiniu metu vyriausybė yra nemaža visoje valstybėje pridaryta visokių negrąžių, nežmoniškų pasielgimų. Nemaža žmonių yra labai skaudžiai nukentėję be jokios kaltybės nuo policijos, žandarų, kazokų ir dragunų ir musų krašte — Lietuvoje. Butų jau metas visi tokie darbai iškelti alkštėn ir kaltintiškai pašaukti teisman. Tai gi dabar Valstybės Dumos bus daromi vyriausybės dēl visų jų jo nežmoniškų ir be teisių darbų ir pasielgimų, užklausi. Sutvarkyti šiame dalykui išrenkama tam tikra iš Dumos atstovų komisija.

Ši komisija, tēp ko kito, turi pasirūpinti surinkti kuodangiausia žinių, kas kur ir kada be jokios teisės buvo vyriausybės atstovai ar tokiu būdu nubaustas. Į tą komisiją ir aš įeinu. Todėl, kadangi keliamasi klausymą yra svarbus visiems, ir kadangi tam dalykui ištirti reikalinga turėti kuodangiausiai tikrų, aiškių išrodų, kreipiuosi į visus musų krašto žmones, ar nesiteiktų atsitišti šitam dalykui žinių.

17. Niekas negali būti priverčiamas gyventi kurioj nors krašto vietoj, arba būti iš tos vietos išsiųstu be tam tikro, įėjusio galen, teismo nutarimo.

18. Kiekvieno butas nepaliečiamas. Namuose ir pašaliniuose butuose jokios kratos nėra leidžiamos, išskyrus atsitikimus, nurodytus 357–367 str. krim. įst., ir prisilaikant tuose straipsniuose nurodytų sanlygų. Be triobos (buto) šeimnininko leidimo negali įeiti į jį pašalinės ypato, nė policija, jei bent kas iš vidaus to reikalaujant reikėtų suteikti esantiems viduj žmonėms pagalbą.

19. Niekas negali būti priverčiamas gyventi kurioj nors krašto vietoj, arba būti iš tos vietos išsiųstu be tam tikro, įėjusio galen, teismo nutarimo.

20. Kiekvienas teisėjas privalo, sulgy 10 str. kriminal., nuolat rūpintis apie tą, kad niekas nebūtų laikomas kalėjime be tam tikro teismo organų nutarimo.

Neteisingai sumintieji tuojaus turi būti paliuosuoti, o suėmėjai patraukti prie atsakomybės.

11. Niekas negali būti priverčiamas gyventi kurioj nors krašto vietoj, arba būti iš tos vietos išsiųstu be tam tikro, įėjusio galen, teismo nutarimo.

12. Kiekvieno butas nepaliečiamas. Namuose ir pašaliniuose butuose jokios kratos nėra leidžiamos, išskyrus atsitikimus, nurodytus 357–367 str. krim. įst., ir prisilaikant tuose straipsniuose nurodytų sanlygų. Be triobos (buto) šeimnininko leidimo negali įeiti į jį pašalinės ypato, nė policija, jei bent kas iš vidaus to reikalaujant reikėtų suteikti esantiems viduj žmonėms pagalbą.

13. Pačto ir telegrafo korespondencija — tai yra tik dviejų žmonių interesų ypatų paslaptis, ne gali būti jokios valdžios kontroliuojama.

Apaturė ir išimt pačto ir telegrafo korespondenciją, dēlei kriminališkos teisdarystės, galima tik prisilaikant 368 str. krim. įst.

14. Valdininkai, peržengę viršminėtuosius įstatymus, jei tik juos patraukė už tai prie atsakomybės teismo organai ar nukentėjusios ypato — atsako sulgy 341, 342, 343, 348, 349, 1540–1544 str. bausm. įst. (498–500, 636, 649, 650 str. 6 įst.).

340 str. įst. ap. bausm. (637 str. krim. įst.) negali būti pritaikintas prie bylų apie peržengimą prieš ypato nepaliečiamybės įstatymus.

15. Nukentėjusieji dēlei neteisingo administratyvškos valdžios veikimo turi tiesą ne tik patraukti kaltininkus prie atsakomybės, bet ir reikalaujant nuostolių atlyginimo sulgy 677 str. pil. įst. t. X. d. I.

16. Lygiai su minėtiniais valdininkais ir sulgy nurodytų 14 ir 15 įstatymų paragrafų, turi būti patraukti prie atsakomybės ir kalėjimų viršmininkai, kurie priėmė sumintuosius be tam tikro teismo nutarimo ir per 24 val. jų nepaliuosavo, jei nebuvo iš teismo pranešimo apie tolesnį jų sulaukymą.

17. Niekas negali būti priverčiamas gyventi kurioj nors krašto vietoj, arba būti iš tos vietos išsiųstu be tam tikro, įėjusio galen, teismo nutarimo.

18. Kiekvieno butas nepaliečiamas. Namuose ir pašaliniuose butuose jokios kratos nėra leidžiamos, išskyrus atsitikimus, nurodytus 357–367 str. krim. įst., ir prisilaikant tuose straipsniuose nurodytų sanlygų. Be triobos (buto) šeimnininko leidimo negali įeiti į jį pašalinės ypato, nė policija, jei bent kas iš vidaus to reikalaujant reikėtų suteikti esantiems viduj žmonėms pagalbą.

19. Niekas negali būti priverčiamas gyventi kurioj nors krašto vietoj, arba būti iš tos vietos išsiųstu be tam tikro, įėjusio galen, teismo nutarimo.

20. Kiekvienas teisėjas privalo, sulgy 10 str. kriminal., nuolat rūpintis apie tą, kad niekas nebūtų laikomas kalėjime be tam tikro teismo organų nutarimo.

Neteisingai sumintieji tuojaus turi būti paliuosuoti, o suėmėjai patraukti prie atsakomybės.

11. Niekas negali būti priverčiamas gyventi kurioj nors krašto vietoj, arba būti iš tos vietos išsiųstu be tam tikro, įėjusio galen, teismo nutarimo.

12. Kiekvieno butas nepaliečiamas. Namuose ir pašaliniuose butuose jokios kratos nėra leidžiamos, išskyrus atsitikimus, nurodytus 357–367 str. krim. įst., ir prisilaikant tuose straipsniuose nurodytų sanlygų. Be triobos (buto) šeimnininko leidimo negali įeiti į jį pašalinės ypato, nė policija, jei bent kas iš vidaus to reikalaujant reikėtų suteikti esantiems viduj žmonėms pagalbą.

21. Niekas negali būti priverčiamas gyventi kurioj nors krašto vietoj, arba būti iš tos vietos išsiųstu be tam tikro, įėjusio galen, teismo nutarimo.

Neteisingai sumintieji tuojaus turi būti paliuosuoti, o suėmėjai patraukti prie atsakomybės.

11. Niekas negali būti priverčiamas gyventi kurioj nors krašto vietoj, arba būti iš tos vietos išsiųstu be tam tikro, įėjusio galen, teismo nutarimo.

12. Kiekvieno butas nepaliečiamas. Namuose ir pašaliniuose butuose jokios kratos nėra leidžiamos, išskyrus atsitikimus, nurodytus 357–367 str. krim. įst., ir prisilaikant tuose straipsniuose nurodytų sanlygų. Be triobos (buto) šeimnininko leidimo negali įeiti į jį pašalinės ypato, nė policija, jei bent kas iš vidaus to reikalaujant reikėtų suteikti esantiems viduj žmonėms pagalbą.

13. Pačto ir telegrafo korespondencija — tai yra tik dviejų žmonių interesų ypatų paslaptis, ne gali būti jokios valdžios kontroliuojama.

Apaturė ir išimt pačto ir telegrafo korespondenciją, dēlei kriminališkos teisdarystės, galima tik prisilaikant 368 str. krim. įst.

14. Valdininkai, peržengę viršminėtuosius įstatymus, jei tik juos patraukė už tai prie atsakomybės teismo organai ar nukentėjusios ypato — atsako sulgy 341, 342, 343, 348, 349, 1540–1544 str. bausm. įst. (498–500, 636, 649, 650 str. 6 įst.).

340 str. įst. ap. bausm. (637 str. krim. įst.) negali būti pritaikintas prie bylų apie peržengimą prieš ypato nepaliečiamybės įstatymus.

15. Nukentėjusieji dēlei neteisingo administratyvškos valdžios veikimo turi tiesą ne tik patraukti kaltininkus prie atsakomybės, bet ir reikalaujant nuostolių atlyginimo sulgy 677 str. pil. įst. t. X. d. I.

16. Lygiai su minėtiniais valdininkais ir sulgy nurodytų 14 ir 15 įstatymų paragrafų, turi būti patraukti prie atsakomybės ir kalėjimų viršmininkai, kurie priėmė sumintuosius be tam tikro teismo nutarimo ir per 24 val. jų nepaliuosavo, jei nebuvo iš teismo pranešimo apie tolesnį jų sulaukymą.

17. Niekas negali būti priverčiamas gyventi kurioj nors krašto vietoj, arba būti iš tos vietos išsiųstu be tam tikro, įėjusio galen, teismo nutarimo.

18. Kiekvieno butas nepaliečiamas. Namuose ir pašaliniuose butuose jokios kratos nėra leidžiamos, išskyrus atsitikimus, nurodytus 357–367 str. krim. įst., ir prisilaikant tuose straipsniuose nurodytų sanlygų. Be triobos (buto) šeimnininko leidimo negali įeiti į jį pašalinės ypato, nė policija, jei bent kas iš vidaus to reikalaujant reikėtų suteikti esantiems viduj žmonėms pagalbą.

19. Niekas negali būti priverčiamas gyventi kurioj nors krašto vietoj, arba būti iš tos vietos išsiųstu be tam tikro, įėjusio galen, teismo nutarimo.

20. Kiekvienas teisėjas privalo, sulgy 10 str. kriminal., nuolat rūpintis apie tą, kad niekas nebūtų laikomas kalėjime be tam tikro teismo organų nutarimo.

Neteisingai sumintieji tuojaus turi būti paliuosuoti, o suėmėjai patraukti prie atsakomybės.

11. Niekas negali būti priverčiamas gyventi kurioj nors krašto vietoj, arba būti iš tos vietos išsiųstu be tam tikro, įėjusio galen, teismo nutarimo.

12. Kiekvieno butas nepaliečiamas. Namuose ir pašaliniuose butuose

Istatymų sumanymas apie sąžinės liuosybę Maskolijoj.

Atskira komisija išdirbo sekanti įstatymų sumanymą apie sąžinės liuosybę, kurs bus įneštas į tautos laisvės (k. d.) partijos parlamento frakciją.

ISTATYMU SUMANYMAS.

1) Kiekvieno Rusijos valstijos piliečio sąžinės liuosybė aprūpinta. Todėl politiškomis ir pilietiškomis tiesomis naudojimas nepriguli nuo tikėjimo, ir niekas negali būti persekiojamas ir apribuojamas kokiose nors tiesose už tikėjimo persitikrinimus.

2) Visi esanti, ir naujai atsirandanti Rusijos valstijoje tikėjimai, išskyrus tuos, kurie turimi priešingus dorai ir įstatymams, lygiai naudojasi tikėjimo pamaldų ir kitų pareigų pildymu laisvę, o taip pat laisvę gali platinėti savo mokslą.

3) Niekas negali būti valstijos vyriausybės varu priverčiamas pildyti pareigas kokio nors tikėjimo, atlikti to tikėjimo priedermes arba dalyvauti to tikėjimo apeigose.

4) Niekas negali būti valstijos pilietiško pavidalo atsisakyti nuo pilietiško, išskyrus tuos atsitikimus, kurie aiškiai yra nurodyti įstatymuose.

5) Kiekvienas, sulaukęs 17 metų amžiaus, gali atsisakyti nuo savo tikėjimo; nepilnametis privalo pildyti tą tikėjimą, kuriame augina jį tėvai.

PASARGA. Jei tėvai ne vieno tikėjimo, tai vaikų tikėjimas priguli nuo tėvų sutikimo. Jei tėvai negalės tarp savęs sutikti, tuomet suns pildo tėvo tikėjimą, o dukteris — motinos.

6) Atskiras įstatymas nurodo pilietiško stovio aktų vedimo tvarką.

7) Atskiri įstatymai nurodo tikėjimo mokymą valdžios ir visuomenės mokyklose.

Visi nutarimai, nesutinkanti su šiais įstatymais, turi būti atmainyti.

NAUJI RAŠTAI.

Eugenijus Sue. Si d'abris Kryžėlis arba Dailidė iš Nazareto. Apsakoma iš laikų kankinimo Kristaus. Vertė Lankinis. Chicago. 1906 m. 169 pusl.

Sue, vienas iš garsiausių prancūziškų rašytojų pirmuosius perėjo amžiams ir vienas iš drąsesnių, todėl ir jo apysakos yra surašę dažniausius uždraustų knygų. Uždraudimas tas vienokis sulaukė besiplatinimo Sue's parašytų apysakų, jos versto veiki — visas civilizacijos užimančiai. Prie tokių priguli ir augščiau minėta knyga.

Lietuviškas vertimas ne blogas. Knyga todėl verta perskaitymo.

Dirvų. Apšviestųjų Lietuvos laikraštis. Berzelis. 1906 m. No. 2.

Telpa čia Dr. Pietario parašyta originalinė drama p. a. Kova ties Zalgiu, keturiuose aktuose, parašyta gerai.

Antras straipsnis yra tai versta iš prancūziško kalbos raštelis prancūziško klerikaliskai konservatyvų dvastoj. Tai viskas, kas telpa šioje „Apšviestųjų Lietuvos“, kunigo Miluko išleidžiamame laikraštyje.

Apsireiškimai atmosferoj arba Meteorologija.

Pagal Prof. Wojeikov'ą.

juom kvėpuoja, be jo visi turėtų užtrokšti, jis teipgi palaiko degimą visokių daiktų. Kitas gasas, azotas, nelošia nė jokios rolės prie kvėpavimo ir prie degimo. Jeigu ore nebūtų azoto, tik vienas oxygenas, tai visoki daiktai degtų tirame oxygeno su neįsipažintu smarkumu, kas kenktų gyvybei.

Gyvūnai ir augmenys mirtų nuo per daug didelio veikimo oxygeno. Tiksliai paskaičius, sumaitytas su kitokiomis medegoms oxygenas tinka kvėpavimui. Kaip jau minėjome, ore yra 23,8% oxygeno, 73,2% azoto, neskaitant kitokių sudėtinųjų, kurių yra nedaug. Angliarūgštis yra 0,0004%. Kraštose, kur yra daug vulkanų, iš žemės plyšiu veržiasi angliarūgštis. Kadangi angliarūgštis yra tai medaga, kuria mihta augmenys, tai tokiose vietose, kur ji veržiasi iš žemės plyšių, augmenys labai tarpsta, bet tokiose vietose žvėrys skursta ir garsta, užtrokšta. Gal ne vieną iš skaitytojų girdėjo apie garsias šunines olas, esančias pietinėje Italijoje, aplinkinėse Neapoliaus: ten renkasi kylanči iš žemės plyšių angliarūgštis, oloj toj šunims greitai gaista, kadangi angliarūgštis, kaip sunkesnė, renkasi apačioj, o viršuje jos daug mažiau, todėl žmonės tose olose gali išbūti gana ilgą laiką. Nors ant žemės yra daug tokių vietų, kur pakyla į orą daugiau angliarūgštis, bet tas neturi didelės įtakos ant sudėtinio atmosferos.

Svarbiausia medaga, sudedanti atmosferą yra, vandens garai. Ar vasarą, ar žiemą, kiekvienoj žemės vietoj ore yra vandens garai, vienur jų yra daugiau, kitur mažiau, teip jau daugumas vandens garų keičiasi su lygiu metų dalių, šilumos, iškilumo vietos ir geografinio padėjimo kokio nors krašto.

Jeigu perleisime saulės šviesos spindulius per plyšį į tamsų kambarį, tai ruošo to spindulio pamatysime daug smulkių dalelių dulkių. Atmosferoj ištikro yra daug dulkių, susidedančių iš visokių medagų. Tose dulksėse, terp kitos, galima rasti daugybę neįmatomų lūpomis akimis užmažų mažiųjų sutvėrimėlių, kaip antai: infuzorių, bakterijų ir t. t.

Vėjai išnešioja tas dulkes ant didelių plotų ir toms dulksėms, drauge su oru, kvėpuoja žmonės ir gyvūnai, terp jų besinešiojančių ore dulkių yra ir vodingos, ligas gindančios bakterijos, jų ypač buva daug siaučiant kokiame krašte visokioms epidemijoms.

Daug yra visokių priežasčių galinčių perkeisti sudėtinę atmosferą, taigi apelsiančio žemę oro.

Kas dieną žmonės sudegina daugybę malkų, durpų, anglių; kaminau musų namų, ypač fabrikų, angliukų traukių, garlaivių išmeta nuolatai daug angliarūgštis ir dūmų; visi gyvūnai, žmonės, žvėrys, pusdaimai, išpučia angliarūgštį; žemėj puva visokios organiškos medagos ir leidžia į orą angliarūgštį ir amijaką; žemėj gi ir žmonių ir žvėrių plaučiai palma iš oro oxygeną; augmenys vienok daro atbulai: jie palma iš oro angliarūgštį ir išleidžia oxygeną, taigi augmenys išvalo orą nuo vodingo gaso, kuris, jeigu jo atmosferoj prisirinktų per daug, galėtų užtenkti gyvūnams.

Taigi čia gema klausimas, ar dėl tų visų priežasčių nepersikeičia atmosferos sudėjimas? Atmosfera, vienok, didelė, ji siekia suviršum 400 viorstų į augstį, apelsiančia visą musų žemę iš visų pusių, tai ir tos pašalinės priežastys neturi didelės įtakos, bent atsitiktinai, joje permainas nelengva patėmyti. Jeigu ties dideliais miestais, kur yra mažai medžių, o daug dirbtuvių ir žmonių, atmosferą patenka daugiau angliarūgštis, tai užtai ties giriomis ir laukais oras geriau išvalytas nuo angliarūgštis. Oras gi, kaip žinome, nestovi ant vietos, bet teka, traukia iš vietos į vietą kaip vėjas, nuo apačios kyla augstyn. Pagėdęs miestų oras patenka į laukus ir girias, o ten medžių ir žolių išvalytas patenka į miestus. Visi gyvūnai esanti ant žemės, per visą šimtmetį negali atimti iš atmosferos nė vienos dalelės esančio joje oxygeno. Augmenys, kaip jau paminėjome, leidžia į orą oxygeną, jie padalina vodingą gyvūnams angliarūgštį. Oras palinta visokiuose žemės kraštuose, net nuo augstų kalnų viršūnių susideda vis iš tų pačių sudėtinųjų. Angliarūgštis, kurią mes išpučiame kvėpuodami, išsiskirsto po visą žemės paviršių. Visi didžiai, auganti ant žemės, palma iš oro ir paverčia į augmeniškus andeklus, į žiedus ir vaisius. Oxygeną mums teip reikalingą kvėpuojant, be kurio mes užtrokštume, leidžia į orą auganti ant žemės augmenys.

Audeklai kuno gyvūnų ir augmenų susideda iš: oxygeno, hydrogeno, azoto, anglių ir tulnų kietų, minerališkų medagų; oras, su jo angliarūgščia, amijaku ir vandens garais turi tas jau medegas. Ne be pamato todėl senovės griekiškas protmylis Thaltes tvirtino, jog visi gyvi sutvėrimai pasidarė iš sutirštėjusio oro.

Atmosfera, taigi oras, kaip jau pirma paminėjome, apelsiančia žemę, kaipi užklodama iš visų pusių. Žemę gi sukasi aplink savo ašį. Atmosfera sukasi, kaip ir visi kiti daiktai, esanti ant paviršiaus, drauge su žeme, arba kaip bėga oras esantis geležinkelio traukių vagonuose drauge su vagonu. Jeigu mes stovime ant bėgančio traukio platformos, jaučiame vėją. Tą paelna nuo to, kad

oras esantis šalia vagono stovi, arba neteip greitai bėga, o vagonas, bėgdamas, daro sau kelią ir nustumia orą. Jeigu atmosfera nesistuktų drauge su žeme, tai ant žemės siaustų toki smarkūs vėjai, kad jie galėtų nuo paviršiaus nupusti viską, kas tik yra krutanti; žmonės, nė žvėrys negalėtų išsilaikyti; didžiausias triobas vėjas nuneštų teip lengvai kaip pleskos grūdėlis. Atmosfera, kaip paminėjome, spaudžia žemės paviršių su tokiu sunkumu, kiek sveria visas storis jos sluogsnio, taigi kiek sveria oro stulpas 50 verstų; kiekviena oro dalelė spaudžia oro dalelę esančią apačioj; todėl tai apačioj, prie žemės oras tirštėdamas, o viršuj labiau praskiestas. Tirindami oro tirštumą visokiame augstumo, pamatytume, kad augstumo 47800 metrų, taigi netoli 50 verstų, oras būtų beveik nėra. Yra ir daug lengvesni būdai persitikrinimo apie augstį atmosferos. Oras, kaip ir visi permatomi kūnai, perlažia šviesos spindulius. Nusileidus saulei žemiau horizonto, jos spinduliai tiesiog negalėtų prisigriebti prie žemės paviršiaus, bet kad jie, prisigriebę žemės atmosferos, užlūžta, tai jie ateina ant žemės: juos atmuša atmosferos sluogsniai. Jeigu nebūtų atmosferos, po diena naktis užstotų umai, tuojaus nusileidus saulei žemiau horizonto, visai nebūtų vakaro patamsių; jeigu ir diena pilnoj šviesoj užstotų tuojaus, iškilus saulei augščiau horizonto, nebūtų višios aušros. Jūs storesnis atmosferos sluogsnis, juo ilgiau traukiasi vakaro patamsė ir rytmečių aušros šviesa.

Laikas, per kurį saulė, užėjusi už horizonto, dar gali siurti savo spindulius ant žemės, paelna nuo storio atmosferos sluogsnio. Tokiu būdu nesunku išskaityti augstį atmosferos, galima žinoti, kaip augstai siekia jos rubėžiai. Sulyg to išskaitymo išpuola, kad atmosferos rubėžiai yra suviršum 800 kiliometrų. Iš tirinėjimų pasirodė, kad net augstumo 400 kiliometrų dar yra oras, kuris turi įtaką ant visokių apsiereiskimų atmosferoj. Iš visų tirinėjimų išpuola, kad augstis apsiereiskimų musų žemę atmosferos siekia 800—400 kiliometrų, bet jau augstumo 47.8 kiliometrų jis labai praskiestas, jo stangumas lygus 0.

Su kokia pajega tas oras spaudžia žemės paviršių? Paimkime, pavelksian, gumingą bolę pripildytą viduryj vandeniu ir į skylutę įdėkime stiklinę duobelę. Spauskime iš palengvo tą bolę su rankomis ir ką pamatysime? Vanduo pasikels į duobelę ir pasikels juo augščiau, juo drūbiau bolę spausime. Svarumas išpuola tuo būtu lygus pajegai musų rankų, su kokia spaudėme bolę.

Perstatykime gilų šulinį. Į jį įleisdami medinę dūdą ir viršų jį sujungdami su orine pompa, kuri iš duobės ištraukia orą. Bus tai visiems Hetuvams žinomas „pilnimas“ arba sementi vandenį pumpa. Ištraukus iš duobės orą, vanduo duobę pakils. Kodėl? Todėl, kad ant vandens paviršiaus šulinyj spaudžia oras, taigi atmosferos stulpas esantis ties tuo vandeniu; duobę spaudimo nebus, kadangi iš jos mes ištraukėme orą. Taigi aišku, kad svarumas pakilos duobę vandens bus lygus svarumui atmosferos, taigi jos spaudimui ant vandens paviršiaus. Pasirodo, kad spaudimas visos atmosferos gali pakelti vandenį duobę tik ant 10½ metro, augščiau pliumpe vanduo nepakils, nors ir ilgiausiai jo rankena krutintume. Padarykime išskaitymą. Tegul šulinis į šulinį dūda turi 1 metrą diametro. Tai pakelta 10½ kubikių metrų arba 10332 literų (kvortų), taigi 630 pudų vandens. Išpuola, kad stulpas atmosferos 1 ketv. metro sveria 630 pudų, arba kad tokiu sunkumu ji spaudžia ant kiekvieno ketvirtinio metro musų žemės paviršiaus.

Taigi žmogaus kunas, turintis vidutiniškai 1½ ketv. metro, turi išlaikyti neįsipažintą didelį oro spaudimą, lyg 15500 kiliogramų arba apie 945 pudų. Tokios sunkiųjų, rodosi, nė drūčiausias milžinas negali išlaikyti, o vienok mes to nejauciame. Tas yra todėl, kad su lygiu sunkumu atmosfera spaudžia musų kuną iš visų pusių, lygiai iš lauko, kaip ir iš vidurio; jeigu tas spaudimas būtų tik iš vienos pusės, jis sutriuškintų net musų kaulus, nes ir jie negalėtų pakelti sunkiųjų 945 pudų arba 37800 svarų. Oro spaudimas, pavelksian, ant stalo, prie kuro mes valgome ir dirbame, siekia vidutiniškai apie 800 pudų arba 32000 svarų, bet jis veikia ant stalo lentos lygiai nuo viršaus, kaip ir nuo apačios; jeigu nuo apačios nevyktų oro spaudimas, jeigu tas spaudimas nevyktų gintų spaudimo nuo viršaus, stalo lenta negalėtų tos oro sunkiųjų išlaikyti, ji sutruktų, sulūžtų į mažus smolėlius. Juk mes įėję į vandenį teipgi nejauciame vandens spaudimo, bet tą greitai pajustume, jeigu mums atsieltų ant nugaros pakelti visą spaudžiantį musų kuną vandens svarumą; mes, įėję į vandenį, nejauciame jo spaudimo tik todėl, kad tas vanduo spaudžia musų kuną iš visų pusių.

Oro arba atmosferos spaudimas pakelia vandenį ant 10,332 metrų, gyvasis sidabras 13,6 kartų sunkesnis už vandenį; todėl oro spaudimas gali pakelti gyvojo sidabro stulpą ne ant 10,332 metrų, bet 13,6 kartų mažiau, taigi tik ant 760 milimetrų. Paimkime stiklinę duobelę 800 milimetrų ilgio su užlipintu vienu galu. Pripildykime ją gyvuoju sidabru ir įdėkime atidarytu galu į kokį indelį su gyvuoju sidabru ir laikykime ją vertikaliai. Gyvasis sidabras pradės tekėti laukan; bet kad atidarytas duobelės galas yra inde su gyvuoju sidabru, o kitas užlipintas, tai išaušis didelės tam kystam sūda, bet to šūda duobelį vieta tveria rimai be oro viršutiniame, užlipintame gale ir tokiu būdu iš viršaus ant esančio duobelį gyvojo sidabro nespaudžia oras, kadangi jo ten nėra. Bet oro spaudimas ant paviršiaus gyvojo sidabro esančio indu daleidžia išeiti gyvamjam sidabru būvusiame duobelį tik iki 760 milimetrų. Jeigu mes pasikeltume augstyn ant kalnų, arba ant orlaivio, tai oro didesnį augstumo spaudimas būtų mažesnis, gyvasis sidabras duobelį pultų vis žemyn, o augstumo 48 kiliometrų visai išsiliėtų iš duobelės, susilygintų su jo paviršium inde. Tokiu būdu mes galėtume išmatuoti oro spaudimą, visokiame augstumo. Priešais tokią, išmatavimui oro spaudimo vadinama paprastu barometru.

Apert šitų matavimų oro spaudimo instrumentu vartoja dar metališkus arba aneroidus. Pripildyti gyvojo sidabro barometrai yra dviejų veislių — bliudeliai ir sifonai. Pirmutiniai teip praminti todėl, kadangi indas su gyvuoju sidabru turi bliudelio pavidalą, antruosieji gi, barometro duobelį užrieta kaip sifonas.

Blindinis barometras susideda iš rezervaro su zomčiniu dugnu, kurį galvima pakelti augstyn, arba nuleisti žemyn su sriubo pagelba ir tokiu būdu gyvojo sidabro paviršių galima reguliuoti, laikyti jį lygiai ties ženklu 0. Ta vieta paženklinata buva tasyk, kaip tik galas apšilutės, pritvirtintos prie vidurinės pusės rezervaro stogelio, pasieks gyvojo sidabro paviršių. Rezervaro su gyvuoju sidabru yra stiklinė barometro duobelį, užlipinta virš gyvojo sidabro. Ji įdėta į metalinius rėmus su plyšiu viršutinėj dalyj, per kurį matyt, kaip augstai pasikelia gyvasis sidabras; ant rėmų paženklinotos dalys centimetruose; apatinėj gi dalyj yra termometras, taigi prietais matavimui šilumos. Išilgai plyšio liuosai gali but pakeltas arba nuleistas žiedukas su noniusu, atidalinimui dešimtinųjų dalių.

Apskaitymams, reikia, privedus paviršių gyvojo sidabro prie ženklo zero, pastatyti žiedą arba vizyrą teip, kad jo apačia paskutų gyvojo sidabro paviršių triubelėj. Paskut iki 0 atidalyti čielus milimetrus ir tēmyti, koks ženklas nuo 0 puola ant rėmų: skaitlinė duoda dešimtinės dalis. Kadangi nuo šilumos gyvasis sidabras barometro duobelį skiliasi, tai paprastai apskaito prie temperatūros atskandios 0° Celcijaus termometro. Prie barometro yra teipgi termometras, jo šiluma reikia pirmiausiai užsirašyti.

Mes toliau pamatysime, kad atmosferos šiluma paelna nuo saulės. Saulės spinduliai, eidami per atmosferos sluogsnis, ne la bai juos šildo. Saulė šildo žemės paviršių, o nuo jos šyla ir apatiniai atmosferos sluogsniai. Išilęs oras kyla į viršų, kur yra mažesnis spaudimas ir per tai stengiasi užimti didesnį ruimą, skediasi. Kiekvieną sykį, kada tik koks nors gasas išsiskiečia, išsiplatina ant didesnio ruimo, jis atšala; priešingai buva susitraukiant gamai, taigi užimant jam mažesnį ruimą — tasyk gasas įšyla.

Jeigu bandytume pasikelti augstyn ant orlaivio, pamatytume, kad juo augščiau pasikelėme, juo žemiau nupulė barometras, nupulė ir gyvasis sidabras termometre.

Drauge su tuom ir vandens garai ore mažinasi, taigi juo augščiau, juo oras sausesnis. Ant didelių augstumų žmogų kankina visoki nemalonūs apsiereiskimai dėl pasimažėjimo oro spaudimo, oro sausumo ir šalčio. 1862 m. Glescher, ant orlaivio pasikėlė iki 11000 metrų. Prieš pasikėlimą pulsas plakė po 76 kartus per minutą. Augstumo 5200 metrų plakė jau 100 kartų. Augstumo 5800 metrų (taigi 5 viorstų) buvo ir rankos bavo mėlynos, bet vėdras lupo baltas. Augstumo 6400 metrų girdėjo savo širdies plakimą ir jautė sunkumą prie kvėpavimo; augstumo 8850 metrų apmūrė, atsigavo tik nusileidęs žemyn. Augstumo 11000 metrų (38000 pėdų) jo išgelimtininkas negalėjo dirbti rankoms, išgelimui gazo, dantims turėjo atidaryti ballono skylę. Jeigu orlaivys būtų dar pakilęs augščiau, tai ir pagelbinkas būtų apmūręs, arba gal ir suvisu numiręs. Oro temperatūra buvo tasyk 37° žemiau zero Celcijaus termometro. Besikeičiant ant orlaivio daug lengviau prisigriebti į didesnę augstumas, kadangi nereikia daug pajėgų zudyti, pakelia žmogų pats orlaivys; lipdamas gi ant kalno turi alintiesi, sunaudoti daug pajėgų. Ant augščiau kalnų viršūnių, nors jie nesiekia 11000 metrų, dar niekam nepasisekė užlipiti.

Matomas dangaus skliautas susideda iš atmosferos sluogsnis, atmušančių šviesą leidžiamą saulės ir atskiriančių nuo mus dangaus rūimų kaipi gazine siena. Dalį leidžiamą saulės spindulį palma oras, kita dalį jis atmuša. Saulės spinduliai susideda iš šviesos septynių parvų. Perleidami saulės spindulius per trikampį stiklą, mes patėmijame visokių parvų juostą — spektrą, kuriame matyt septynios Launės juostos parvos. Jeigu mes perleisime saulės spindulį per paimantį vieną iš tų parvų stiklą, pavelksian, mėlyną, tai stiklas toks įgaus rausvą parvą, kuri bus sudėta iš šėsių parvų; jeigu gi sti-

klas perims visas parvas, iššėmus mėlynos tai jis turės mėlyną parvą. Nors oras mums rodosi su visu permatomu, bet jis nelygiai perleidžia visus saulės spektro spindulius; jis labiausiai perleidžia tvirtesnius spindulius: geltonus ir raudonus, o atmuša silpnesnius — mėlynus. Mėlyna dangaus parva paelna nuo atmuštų oro dalelių mėlynų saulės spindulių. Kadangi atmosfera atmuša mėlynus saulės spindulius ir perleidžia geltonus ir raudonus, tai einanti per tirštesnius oro sluogsnis mėlyni spinduliai apsilpsta, o prie žemės prisigriebia ypač raudoni. Nusileidus saulei žemai, prie horizonto, jos spinduliai turi pereiti per tirštą oro sluogsnį, todėl ir saulė tasyk mums išrodo raudona arba geltona.

Jeigu atmuša, bet lengvai oras neatmuštų saulės spindulius, tai vietoj mėlynos dangaus, viešpatantų ties mus galvos nepermatoma tamsa, juodas dangus; vietoj aušros ir vakarų, turėtume umus perėjimus, dieną ir naktį; visur būtų arba per didelė šviesa, arba tamsa.

Atmosfera yra kaipi didelė, užverstas ant žemės skliautas. Perstatykime sau visai lygų, kaipi stalą, žemės paviršių, o toli koki nors nepažystamą mums gulinį toki koki. Mes sprendžiame apie tolumą kokio nors daikto iš jo didumo, daiktas rodysis mums juo mažesniu, juo toliau bus nuo musų akių. Daleidime, kad terp to besitėraukio daikto ir mus yra medžių eilė toliaukiai nuo mus iki horizonto. Toluma tarp mus ir ano toli gulinio daikto bus mums jau daug aiškesnė ir rodysis didesnė nuo jeigu tarpe nebūtų tų medžių. Nusodytas medžiais kelias versto ilgio rodysis mums ilgesniu negu lygumos be medžių. Koks nors daiktas esantis ties musų galva tolumoj vieno versto rodysis mums daug arčiau negu jeigu jis gultų ant žemės. Taigi išpuola, kad mėlynas dangaus skliautas ir esanti ant jo debesys ir žvaigždės rodysis mums daug arčiau negu jeigu būtų ant žemės. Todėl tai ir dangaus skliautas išrodo mums ištemptu kaipi lytsargis ant žemės.

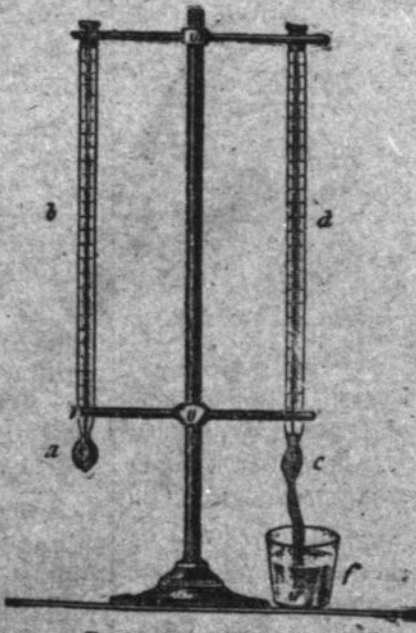
Drauge su tuom stovi ir kitas apsiereiskimas. Užtekanti arba besileidžianti saulė ir mėnulis esanti prie horizonto išrodo mums raudoni arba geltoni, išrodo jie tasyk daug didesniais negu paskui, kada pakyla augščiau. Iš didumo kokio nors daikto mes sprendžiame apie jo tolumą nuo musų akių. Musė, esanti prie musų akių, atsimuša akies lėlį tokio jau didumo kaipi jautis besigaujančis toli ant pievos, bet priėmę tolumą nuo musų akių jaučiu, mes sprendžiame, kad toli esantis jautis visgi daug didesnis už lakiojančią aplink mus musę. Mėnulis, pasikėles augstai, musų akimis duoda tokį jau pavelskį kaipi ir esant jam ant horizonto; bet kad tolima nuo mus iki dangaus skliauto prie horizonto rodosi mums didesnė (mums tik teip rodosi, bet ne teip yra) negu kada mėnulis pasikelia augstai, tai ir išveidžis mėnulis prie horizonto išrodo mums didesniu, negu pasikėlus jam augstai ant dangaus skliauto. Tas pats yra ir su saule.

II. Inšilimas žemės ir oro.

Saulė yra svarbiausia pajega, ji gimdo beveik visus apsiereiskimus patėmijamus ant žemės. Ji siuncia mums šilumą ir šviesą, o be šviesos ir šilumos negali but nė jokios gyvybės. Jeigu saulė nesildytų žemės, visas jos paviršius užsidengtų storu ledo dangėju. Toliau mes pamatysime, koki puikių apsiereiskimai buva žemės atmosferoj ir tai tik dėl saulės suteikiamos šilumos. Pirmiausiai vienok pamatysime apie tai, kokių būdu galima išmatuoti tą saulės suteikiamą šilumą. Tam tikslui vartojama visiems žinoma prietaisa vadinama termometru.

Termometras susideda iš apvalaus arba kitokio pavidalo rezervaro ir stiklinės duobelės, kurioj gali kilti augstyn arba leistiesi žemyn gyvojo sidabro stulpelis.

Visoki daiktai nuo šilumos skediasi. Sulyg to išsiskiečimo, didesnio ar mažesnio, galima spėsti apie šilumą arba temperatūrą. Jeigu mes įdėsim termometrą į tirpstantį ledą, tai gyvojo sidabro stulpelis susitrauks, nusileis žemyn ir apsisistos ant vietos paženklinotos 0. Jeigu gi įdėsim termometrą į garus verdančio vandens, tai gyvojo sidabro stulpelis Reaumuro termometro apsisistos ant 80°, o Celcijaus termometro ant 100°. Tokiu būdu 100° Celcijaus termometro atsako 80° Reaumuro. Termometrai tankiai genda, todėl juos reikia tankiai išbandyti, nors syki ant metų kontroliuoti, ar jie gerai rodo 0° tirpstantčiuose leduose ir ant kiek klysta.

Du termometrai rėmuose.

(Toliau bus).

Kokiū būdų gali sviestas kada-nors pasibaigti?

Parasė Prof. Dr. M. Wih. Meyer.
Vertė J. ILGAUDAS.

Darytas įdomus patėmėjimas, charakterizuoja šią planetą (Eros) da labiau kaip dangaus kūno skeveldrą; mat ji yra ne apvalina, kaip visi kiti dangiški kūnai, bet kanpuota. Ant jos tapo atrasta reguliariškai atsikartojanti sviesumo ypatumai, kuriuos kitokiū būdų negalima išaiškinti kaip tuo, kad planeta reguliariškai kas 5 valandos ir 17 minučių aplink savo ašį sukasi, bet, besisukdama, mums prisuka skirtingas, saulės šviesą reflektuojančias (atnuošiančias), puses.

Gal-but, kad šita katastrofa, suskaldžiusi didį kosmišką kūną musų artėbėje, neseniai atsitiko, nes mokslinčiai stebisi, kodėl šita planeta, kuri prisiartinus prie musų žemės esti labai šviesi, pirma netapo patėmyta. Galvojama, kad su planeta Eros susimusęs kosmiškas kūnas nebuvo jokia kometa ar meteoras, bet tokia jau planeta kaip ir ji. Kaip žinome, erdmės tarpe, esančiam tarpe Marso ir Jupiterio, randasi labai daug tokių mažų kosmiškų kūnų, nuo kurių musų patėmyti penki šimtai tikrai labai maža dalis teyra.

Senei tapo nuomonijama abelnai kad visi šitie maži kosmiški kūnai skeveldroms didžios planetos yra, kuriai kur-nors baisi nelaimė atsitiko. Vienok užėjo laikas, kuriame mokslinčiai visuose gamtos moksluose tokioms gamtoje įvykstantiems katastrofoms prisišios, net prieš nelygumus įvykstantiems gamtos besivystyme. Šitas nuomonavimas buvo stačiai priešingas pirmiau viešpatavusiam nuomonavimui, teip vadina-mai katastrofiskai teorijai, sulyg kuria, svietų tvėrimo perijodas su kosmiška katastrofa prasidėjo ir pasibaigė, teip, kad vis ir vis abelnas tvėrimo aktas neatbutinai buvo. Šiandien užviešpatavo jau persitikrinimas, kad ir didžios gamtos išsivystyme, lygiai kaip ir žmogaus nevisada visas teip lygiai eikėsi, nors abelnai imant ramus užaugimas įvyko. Kas-kart labyn ir labyn pareinama prie išpažinties, kad šitokios atmainos, blogumai, nenusiseikimai, iš dalies naikiną arba ir tiktai stabk išsivystyme neatbutinai reikalingi yra, lygiai teip-jau kaip ir kova už buvį. Tolesniam dalykų bėgyje da aiskiau išpažysime kad dėl susitvėrimo naujo svieto katastrofos neatbutinai reikalingos, mat ir šitame gamtos skyriuje, teip-jau kaip ir organiskame, kiekvienas gimdymas kančių pasekamas — šokiū-tokiū katastrofiskū būdų įvyksta.

Po darytų dabartinių musų išsivėdžiojimų galime tvirtai tikėti, kad ta visa gausia mažesnių planetų tikrai skeveldroms vienos didžios, susimususios, planetos yra, ir kad tarpe šitų skeveldrų da teipgi susimusimai įvyksta, per ką jos į da mažesnes skeveldras pavertiamos. Lygiai kaip ant planetos Eros, teip tapo ir ant kitų panašios šviesos atmainos patėmytos, kas geriausiai jų neapvalinumą, jų kanpuotumą parodo, o sykiu ir jų paėjimą nuo kito didžio susikaldžiusio svieto.

Visur ir visame matėme čionai tiktai pasekmes dviejų kosmiškų kūnų susimusimo, bet pačio susimusimo pagimdžiusio tas pasekmes, nematėme. Vienok, mes matėme kitą, įvykusį vos penki metai atgal, ir tai didžiausią ir galingiausią, apie kurį mums kada-nors šviesa kokią žinia davė. Įvykimas apsirėškė mums pasirodymu naujos žvaigždės žvaigždynė Perseuso, kuri, 21 d. vasario 1901 m., staiga užsilebė, arba aiskiausiai tarpe kitų stovių žvaigždžių pasirodė, nors ji perelto naktį paprastai akia, o dvi dieni pirm to nē per didžiausią žiūrūnā nebuvo matoma. Dvi dieni pirm šito apsirėškimo buvo apie-link žvaigždynio, netikėtai būdū, amerikoniškos observatorijoj, fotografuota, bet ant platos nebuvo galima jokio pėdsakio naujos žvaigždės rasti. Po atsiradimui ējo žvaigždė vis šviesyn ir sekandį naktį minėtioj žvaigždė buvo šviesiausia visoj padangėj, išėmus žvaigždę Sirius. Nuo tada jos šviesa kas-kart mažinosi, pirma greičiau, paskui povaliau, bet kaip-kada da užsilebdavo, ypatingai pradžioj perijodo. Šitie šviesos ypatumai parodė, kad žvaigždė sukasi aplink savo ašį per keturias dienas.

Kas buvo ten atsitikę? Gal buvo kokiš kosmiškas kūnas sukilęs, iš kurio vidurių žerintis baltai skystimas, it kraujas užmušto gyvulio, veržėsi? Kas-nors panašaus buvo, be abejonės, ten įvykė. Jeigu gi neturėtume kitų tvirtų davėdų, tai vienval galėtū užeti ginciai: ar šitokis sutrupinimas kosmiško kūno įvyko nuo išlaukinio ar gal nuo iš kūno vidurių paeinančių pajėgų. Teleskopu buvo pirmiausiai tiktai viena žvaigždė matoma, tokia-jau kaip ir kitos stovindžios žvaigždės, o ne dvi bekovojančios su viena kita ir katastrofą gimdančios. Vienok, apart teleskopu ir fotografiskoj aparato turime da kitą stebėtiną prietaisą — spektroskopą, kuris mums parodo nevien chemišką sukratinumą kosmiškų kūnų, bet teipgi ir jų besikratinimą — ar besikratinimas linkū mus atsuknimo ar nuo mus nusuknimo — taigi ar kosmišką kūną artinasi ar tolinasi, ko nē per geriausią teleskopą niekada negalima susekti. Šitas šviesą analizuojas instrumentas parodė mums neabejotinai, kad apsirėškimo šviesą, žvaigždynė Perseuso, paėjo nuo dviejų, skirtingų greitumū erdmėje bekrutandžių kosmiškų kūnų. Vienas kūnas turėjo normališką besikratinimo greitumą, tokį-jau kaip ir visos saulės, butent 20 km. per sekundą. Kosmiškame supratime šitas greitumas nėra

dideliu. Vienok antras kūnas lėkė nemažiau kaip 50 kartų greičiau už šitąjį, kokiū 1000 km. sekundoje; su tokiu greitumu beklekantis kūnas su 40 sekundų aplink visą musų žemę aplėktų. Greitumas toks musų matėms neapimamas! Besikratinimo linkmē abiejų kūnų buvo stačiai ant viens-kito atkreipta, taigi šitokiū labai dideliū greitumū lėkē abu kosmiški kūnai ant viens kito. Nuo tokio smarkaus susimusimo turėjo, be abejonės, abu kūnai į dulkes pavirsti, į šviesius gazus persikeisti.

Sulyg kita nuomone nebuvo pirmapradinis greitumas susimususių masų tokis didelis. Manoma, kad nešviečias, miręs kūnas su nemaža dale mažesnių masų į kokiš žvaigždžių dulkų ar meteorų debesų susidedantį kosmišką kūno kompleksą įlėkė (kas, sulyg apytovų, įvykusių prie pasidarymo kitų „naujų žvaigždžių“ labai galima) ir kad šitos mažesnės masos, nuo didesnės, į debesį įsikverbusios, pritraukiamos ir tokiū būdū laiku po laikū šitū labai dideliū puolimo greitumū įgavo. Tokiū būdū įvyko vienos splečias dalies ypatingas aplinkbėgi besikratinimas, kurį mes perijodiškū šviesos ypatyvimū (atmaina) išpažinome. Vienok nē šita nuomonē nē kiek nesumažina baisingumū apsirėškimo, ypatingai kada apmastytume ir perstatysime regyklā, kurioje tamsus, kietas kūnas per dienas su milijardais kosmiškų sviedulių arba kulčių bombarduojamas, turindais greitumū 1000 km. per sekundą.

Be, štai, staiga, įvyksta kas netikėto, stebėtino su taja naujai užgimusia žvaigždė: po kelių mėnesių išsiplėtė aplink žvaigždę miglos, kurios kas-kart didesnį apėmį įgavo. Žinant mums begalinį susimusimo greitumą, nebus mums iš to nē kiek stebėtina. Miglos buvo gazi, į kuriuos dalis tvirtų medėgų per susimusimą tapo perkeista. Vienok, prie to prisidėjo begalinis miglos masų besiplėtimo greitumas aplink mažai bematomą žvaigždę, kuris perėjo net visus iki tol patėmytus kosmiškus greitumū patyrimus. Patsai galū skaitytojū su tuo nepaprastu apsirėškimū supažindinti. Kitose pusėse esą pavaikslėliai yra fotografiskoms nuotraukoms tū miglų, ant kurių gana aiskiai tolyn besigriebi-mų ypatingai aiskių šviesos pavaldų laiktarpiuose, kuriuose nuotraukos darytos, išpažinti galima, prisimant sulyginime pagalba stovio arti esančių stovių žvaigždžių. Menamas apėkritys yra ant abiejų pavaikslėlių lanke-liū apybotas. Išėmėm žvaigždžių grupas, esančias lankelio viduryje, lengvai galėtume, sulyginę abu pavaikslėlius, miglų besiplėtimo greitumū susekti, žinoma teip, kaip jis mums, iš tokios tolumos žiūrint, pasirodo. Pasiremiant ant šito ir suzinuojus tikrą žvaigždės atstumą, galime lengvai besiplėtimo greitumū kiliometrais sekundoje apskaityti. Prie teisingiausiu matavimų pasirodė, kad šviesa, ateinanti nuo tos žvaigždės, nemažiau kaip kelis šimtmėčius užtrunka iki kol musų žemę pasiekia, taigi, kad susimusimas tū dviejų kosmiškų kūnų ne 1901 metuose, bet jau senei, praėjusioje šimtmėčiūose, įvyko. Tiesa, prie šitokio apėmimo tolumų gali musų matavimai šiek-tiek netvirti buti, vienok galime žemutinį rubežį pastatyti, kad tiek ir tiek atstu žvaigždė yra; prie šitokio tvirtinimo negali žvaigždė nē kiek arčiau buti, ji gali vien toliau buti. Pasiremiant ant nūduotino besikratinimo šviesos grupų, galime rasti ir mažiū-mažiūsiū greitumū laipsniū miglų besiplėtimo. Rezultatas skaitlavimo pastebėtinas, nes pasirodo, kad šviesos išėmtai paprastu šviesos greitumū, 300000 km. sekundoje, — mėnesius laiko tęsėsi (tapo il-gus mėnesius nuolata į dausas išėsti). Tokiū besiplėtimo greitumū jie veik pripildė rūmā, kuris tukstantis kartų didesnis negu musų visa saulės sistema yra.

Tikrumas šitų dalykų tapo gana ilgal abejojamas, nes jie ištikrų, per dang darytus patėmėjimus perėjo. Mat pasirodė, kad miglos išsiplėtimas net 300 kartų greitesnis už paties kūno lėkimą buvo, kuris susimusdamas šitū katastrofą pagimdė, o šitoji greitumas juk teipgi jau prie labai dideliū, iki tol kosme nepažystamų, prigulėjo. Užtai kilo manymas, kad šitas išsiplėtimas tiktai vidutiniu (netikru) esąs, miglos esančios jau ir pirmo buvusios, tiktai jos buvusios nešviesios, užtai nematomos, bet kada staiga miglose žvaigždė nuo įvykusios katastrofos užsilebė, tada ir miglos likusios apyšiestoms ir matomoms. Per tai mums šviesos spindulių besiplėtimo greitumas, siekias 300000 km. sekundoje, pasirodė tokioje labai didelėje tolumoje tiktai vos bekrutandū, vos plauko storio kasdien pasiekiančių, besigriebiančių ant miglos masų, nes tokioje tolumoje visas susimazina, ir šviesos vilnys, kurios, sulyg musų supratimo, neisreikštinai trumpame laike per begalinius erdmės apėkritius išsiplėčia, išrodo lyg ant vietos stovindžios, nesikratinančios Niekas neįstengs mums svieto didumā, koki mēs da savo jausmais apimti galime, tokioje aiskoje šviesoje perstatyti, kaip šitas besikratinimas šviesos per miglā, esančią žvaigždynė Perseuso.

Nors apie tą šviesos greitumū įvykstantį išsiplėtimą niekas negalėjo daugiau abejoti (negalėjo sakyti, kad išsiplėtimas įvyko povaliau), tai vis gi kilo naujasniam laike abejojimui apie teisingumā da paduoto išaiškinimo to apsirėškimo. Rūšis šviesos pasidalinimo vertikaliskoj musų veldū esančioj linijoj pagimdė naujus teoriskūs mastymus, nes per daug aiskiai tapo matėmyta, kad kaip-kurie šviesos kamuočiai iš vietos tolinasi ir tai da spirališkū keliū. Ar šaip ar teip reikėjo neatbutinai priimti — nors tas labai neįtikėtina — kad čia ištikrų medega (ne šviesos vilnys) po įvykimū tokios katastrofos šviesos greitumū iš susimusimo centro į erdmę išlekdamas.

Ant šitos neįsiaiškinamo „svieto pabaigos apsirėškimo“ grada da naujesniam laike žiokis-tokis šviesos spindulys iš visai kitos mokslo šakos užkristi, nors, iš tiesų, ir ten viena neįsiaiškinta misli kiti misli išaiškina. Svietū nustėpiną apsirėškimū radijūs galė-tų ir čionai susirūšėti buti. Sulyg naujausis ištyrimų yra radijūs atomai toki-jau išardymui pasėsti mažiausio apėmio kosmiški kūnai kę ir ana nauja žvaigždė žvaigždynė Perseuso. Tapo darodyta, kad nuo kiekvieno radijūs atomo mažiausios kūno dalelės šviesos greitumū išmetamos, teip vadinami korpuskeliai, kurie (tos išmetamos dalelės) viską savo belėkimo rybose, pataikydami, apšviečia. Korpuskeliai teipgi dēl savo elektronių patybių ir elektronais vadinami, yra nemažiau kaip du tukstančių sykių mažesni už mažiausį chemišką atomū — vandens (hydrogeną); tokiū būdū likosi jau senei manyta nuomonē patvirtinta, kad atomai neįstingai vardā nedalomų kūnų nešioja, bet kad ir jie, lygiai kaip ir molekuliai, kurie iš atomų susideda, yra tokiomis jau svieto sistemomis mažiausių apėmių ir kad juose atsikrė dalsy teipjau kruta kaip ir didžiausi kosmiški kūnai visatos erdmėje. Kaip rodosi, radijūs yra nepastovausia svietų sistema atomų dydžio, nes elektronai, iš kasžin kokių priežasčių iš savo vėžiū iškreipti, nuolata su viens kitu susimuša ir tokiū būdū iš sistemos išmetami. Radijūs atomas yra surimui pasėstas ir jo šviesos besikratinyme matome „svietū pabaigą“ mažiausio laipsnio materijos organizacijoje, į kurią tiktai savo protū įmatyti galime, bet niekada akimis. Radijūs atomas yra didžiausias už visus kitus, mums žinomas, atomus. Jisai turi mažiausiai iš kokių pusė milijono elektronų (tū mažiausių svietų) susidėti, ir kiekvienas radijūs atomas reiškia „Pauksčių kelią“ mažiausiame pavidale, kuriame svietai — čia atomai, tenai saulės — sukdami prie viens kito spaudžiasi. Užtai ir įvyksta artėbėje Pauksčių kelio lanko tankiausi saulių susimusimai; ten gimsta „naujos žvaigždės“, kurių didžiausį ir įdomiausį reprezentantū, iš-laiko žvaigždę Tycho, 1572 m., dabartinę žvaigždynė Perseuso pasirodžiusią, patystame. Gal but, kad radijūs atomai prie nežinomų apytovų tokį didelį apėmį įgavo ir dabar, prie normališkų saulių negali ant žemės paviršiaus užsilaikyti, bet turi, gal tiktai iš dalies, į pirmapradinis atomus išsidsėstyti, išsikirstyti. Kaip iki šiol visatoje nieko nesimainančio neįstėmijome, teip ir atomai nėra nesimainančiais kūnais, bet ir jie turi besivystymo procese augstyn ir žemyn vedančius laipsnius pereiti ir jie turi savo „tvėrimo laikus“ ir „svieto pabaigas“.

Kaip žinome, radijūs yra rečiausiai randama medega, kurią pažystame. Jis atrandamas labai mažoje dalyje sumalošos su kitomis, teipgi raišai randamomis, sunkiausiomis medegomis, pvz. urane. Visi gerai žinome, kad sunkiausios medegos kuogilniausiai gimsta, užtai galėtų musų mastis labai teisinga buti, kad žemės viduriuose, į kuriuos jokiū būdū prisigriežti negalime, gal gana daug šitos idomos medegos atrasti galėtume. Kaip-kurie apsirėškimai, rodosi, patvirtina šitū nuomoniam. Teip, paveldant, kalnų kaasyklū ore atrandame kur-kas daugiau negu paprastame, šitos bešviečiančios medegos, kuri nuo radiumo paeina, arba, geriau sakant, į ją radium išsidsėsto. Užtai galime manyti, kad nuolata iš žemės gelmių „radijūs emanacija“ (išgaravimas) įvyksta, bet kuris, iš priežasčių didelio lengrumo išsidsėstymo dalelių, tuojau išlekioja, net musų atmosferos rybas aplėdžia. Sulyg Ramsay naujausio ištyrimo išsidsėsto radijūs povaliai į heliumā, taigi į antrąjį lengviausią medegą, kurią pažystame, ir kurios teipgi ant žemės labai mažai teiztikame, kadangi šita medega perdaug lengva, idant liktūsi musų žemės pritraukimo pajėgos ant jos paviršiaus palaikoma. Bet tiesiog šitas apsirėškimas geriausiai parodo, kad musų žemės atmosfera nuolata iš kasžin kokiū šaltinio į ją medega papildoma, nes musų atmosferoj užtikame niekada nesibaigiantį daugumā, nors, teisybē, labai mažai. Bet jeigu atmosferą jau nepasipildytų, tai ta lengvoji medega jau senei augščiau musų atmosferos rybū išlėkusi butų ir jos atmosferoje neiztikume. Ant saulės viešpatuja visai skirtos apytovos; jos pritraukimo pajėga yra kur-kas didesnė už žemės, užtai susideda saulės atmosferos augščiausi sluogsniai vien tiktai iš heliumo, nuo ko ir medegos vardas paeina. Heliumas tapo pirmiausiai ypatingoj saulės spektro linijoj užėmtytas, kuri iš visai ant žemės paviršiaus nežinomų medėgų susidėjo; taigi tiktai vėliau tapo jo pėdsakiai ir ant musų planetos užtikti. Saulę apšupantis heliumo sluogsnis kalba teipgi už nuomonę, kad viduriuose kiekvieno kosmiško kūno gana didelis daugumas radijūs randasi, kuri, gal, nuo labai didelio spaudimo, tenai velkiančio, iš pirmapradinio atomų pasidaro ir tada augščiau iškilę, įgavę savo liuosybę (susimazinū spaudai) vėl į pirmbuvusius atomus išsidsėsto.

Jeigu gi du kosmiški kūnai su tokiu dideliu smarkumū susimusū, kad net jų viduriū į visatos erdmę išduktū, tai turį jų viduriuose esąs radijūs, kaip kad mes matėme, tuojau savo stebėtiną velkne pradėti ir visą kosmišką kūnų materijā į pirmapradinis atomus išdėstyti, ką mes jau, bedarydami su juom eksperimentus, patėmijome. Tuopat laikū išsiplėtos materijā šviesos greitumū per visą erdmę. Ateiranda naujas miglos tās-kas, kurių tukstantis padangėse matome; jie susideda iš pirmapradinės medegos, iš visupaprastiausiu, visumažiausiu atomų, kurie jokiam bendrarišyje nebėra: pirmapradinis stovis tapo įvykintas; įvyko visuradikalizacija.

Ant šitos neįsiaiškinamo „svieto pabaigos apsirėškimo“ grada da naujesniam laike žiokis-tokis šviesos spindulys iš visai kitos mokslo šakos užkristi, nors, iš tiesų, ir ten viena neįsiaiškinta misli kiti misli išaiškina. Svietū nustėpiną apsirėškimū radijūs galė-tų ir čionai susirūšėti buti. Sulyg naujausis ištyrimų yra radijūs atomai toki-jau išardymui pasėsti mažiausio apėmio kosmiški kūnai kę ir ana nauja žvaigždė žvaigždynė Perseuso. Tapo darodyta, kad nuo kiekvieno radijūs atomo mažiausios kūno dalelės šviesos greitumū išmetamos, teip vadinami korpuskeliai, kurie (tos išmetamos dalelės) viską savo belėkimo rybose, pataikydami, apšviečia. Korpuskeliai teipgi dēl savo elektronių patybių ir elektronais vadinami, yra nemažiau kaip du tukstančių sykių mažesni už mažiausį chemišką atomū — vandens (hydrogeną); tokiū būdū likosi jau senei manyta nuomonē patvirtinta, kad atomai neįstingai vardā nedalomų kūnų nešioja, bet kad ir jie, lygiai kaip ir molekuliai, kurie iš atomų susideda, yra tokiomis jau svieto sistemomis mažiausių apėmių ir kad juose atsikrė dalsy teipjau kruta kaip ir didžiausi kosmiški kūnai visatos erdmėje. Kaip rodosi, radijūs yra nepastovausia svietų sistema atomų dydžio, nes elektronai, iš kasžin kokių priežasčių iš savo vėžiū iškreipti, nuolata su viens kitu susimuša ir tokiū būdū iš sistemos išmetami. Radijūs atomas yra surimui pasėstas ir jo šviesos besikratinyme matome „svietū pabaigą“ mažiausio laipsnio materijos organizacijoje, į kurią tiktai savo protū įmatyti galime, bet niekada akimis. Radijūs atomas yra didžiausias už visus kitus, mums žinomas, atomus. Jisai turi mažiausiai iš kokių pusė milijono elektronų (tū mažiausių svietų) susidėti, ir kiekvienas radijūs atomas reiškia „Pauksčių kelią“ mažiausiame pavidale, kuriame svietai — čia atomai, tenai saulės — sukdami prie viens kito spaudžiasi. Užtai ir įvyksta artėbėje Pauksčių kelio lanko tankiausi saulių susimusimai; ten gimsta „naujos žvaigždės“, kurių didžiausį ir įdomiausį reprezentantū, iš-laiko žvaigždę Tycho, 1572 m., dabartinę žvaigždynė Perseuso pasirodžiusią, patystame. Gal but, kad radijūs atomai prie nežinomų apytovų tokį didelį apėmį įgavo ir dabar, prie normališkų saulių negali ant žemės paviršiaus užsilaikyti, bet turi, gal tiktai iš dalies, į pirmapradinis atomus išsidsėstyti, išsikirstyti. Kaip iki šiol visatoje nieko nesimainančio neįstėmijome, teip ir atomai nėra nesimainančiais kūnais, bet ir jie turi besivystymo procese augstyn ir žemyn vedančius laipsnius pereiti ir jie turi savo „tvėrimo laikus“ ir „svieto pabaigas“.

Kaip žinome, radijūs yra rečiausiai randama medega, kurią pažystame. Jis atrandamas labai mažoje dalyje sumalošos su kitomis, teipgi raišai randamomis, sunkiausiomis medegomis, pvz. urane. Visi gerai žinome, kad sunkiausios medegos kuogilniausiai gimsta, užtai galėtų musų mastis labai teisinga buti, kad žemės viduriuose, į kuriuos jokiū būdū prisigriežti negalime, gal gana daug šitos idomos medegos atrasti galėtume. Kaip-kurie apsirėškimai, rodosi, patvirtina šitū nuomoniam. Teip, paveldant, kalnų kaasyklū ore atrandame kur-kas daugiau negu paprastame, šitos bešviečiančios medegos, kuri nuo radiumo paeina, arba, geriau sakant, į ją radium išsidsėsto. Užtai galime manyti, kad nuolata iš žemės gelmių „radijūs emanacija“ (išgaravimas) įvyksta, bet kuris, iš priežasčių didelio lengrumo išsidsėstymo dalelių, tuojau išlekioja, net musų atmosferos rybas aplėdžia. Sulyg Ramsay naujausio ištyrimo išsidsėsto radijūs povaliai į heliumā, taigi į antrąjį lengviausią medegą, kurią pažystame, ir kurios teipgi ant žemės labai mažai teiztikame, kadangi šita medega perdaug lengva, idant liktūsi musų žemės pritraukimo pajėgos ant jos paviršiaus palaikoma. Bet tiesiog šitas apsirėškimas geriausiai parodo, kad musų žemės atmosfera nuolata iš kasžin kokiū šaltinio į ją medega papildoma, nes musų atmosferoj užtikame niekada nesibaigiantį daugumā, nors, teisybē, labai mažai. Bet jeigu atmosferą jau nepasipildytų, tai ta lengvoji medega jau senei augščiau musų atmosferos rybū išlėkusi butų ir jos atmosferoje neiztikume. Ant saulės viešpatuja visai skirtos apytovos; jos pritraukimo pajėga yra kur-kas didesnė už žemės, užtai susideda saulės atmosferos augščiausi sluogsniai vien tiktai iš heliumo, nuo ko ir medegos vardas paeina. Heliumas tapo pirmiausiai ypatingoj saulės spektro linijoj užėmtytas, kuri iš visai ant žemės paviršiaus nežinomų medėgų susidėjo; taigi tiktai vėliau tapo jo pėdsakiai ir ant musų planetos užtikti. Saulę apšupantis heliumo sluogsnis kalba teipgi už nuomonę, kad viduriuose kiekvieno kosmiško kūno gana didelis daugumas radijūs randasi, kuri, gal, nuo labai didelio spaudimo, tenai velkiančio, iš pirmapradinio atomų pasidaro ir tada augščiau iškilę, įgavę savo liuosybę (susimazinū spaudai) vėl į pirmbuvusius atomus išsidsėsto.

Jeigu gi du kosmiški kūnai su tokiu dideliu smarkumū susimusū, kad net jų viduriū į visatos erdmę išduktū, tai turį jų viduriuose esąs radijūs, kaip kad mes matėme, tuojau savo stebėtiną velkne pradėti ir visą kosmišką kūnų materijā į pirmapradinis atomus išdėstyti, ką mes jau, bedarydami su juom eksperimentus, patėmijome. Tuopat laikū išsiplėtos materijā šviesos greitumū per visą erdmę. Ateiranda naujas miglos tās-kas, kurių tukstantis padangėse matome; jie susideda iš pirmapradinės medegos, iš visupaprastiausiu, visumažiausiu atomų, kurie jokiam bendrarišyje nebėra: pirmapradinis stovis tapo įvykintas; įvyko visuradikalizacija.

Ant šitos neįsiaiškinamo „svieto pabaigos apsirėškimo“ grada da naujesniam laike žiokis-tokis šviesos spindulys iš visai kitos mokslo šakos užkristi, nors, iš tiesų, ir ten viena neįsiaiškinta misli kiti misli išaiškina. Svietū nustėpiną apsirėškimū radijūs galė-tų ir čionai susirūšėti buti. Sulyg naujausis ištyrimų yra radijūs atomai toki-jau išardymui pasėsti mažiausio apėmio kosmiški kūnai kę ir ana nauja žvaigždė žvaigždynė Perseuso. Tapo darodyta, kad nuo kiekvieno radijūs atomo mažiausios kūno dalelės šviesos greitumū išmetamos, teip vadinami korpuskeliai, kurie (tos išmetamos dalelės) viską savo belėkimo rybose, pataikydami, apšviečia. Korpuskeliai teipgi dēl savo elektronių patybių ir elektronais vadinami, yra nemažiau kaip du tukstančių sykių mažesni už mažiausį chemišką atomū — vandens (hydrogeną); tokiū būdū likosi jau senei manyta nuomonē patvirtinta, kad atomai neįstingai vardā nedalomų kūnų nešioja, bet kad ir jie, lygiai kaip ir molekuliai, kurie iš atomų susideda, yra tokiomis jau svieto sistemomis mažiausių apėmių ir kad juose atsikrė dalsy teipjau kruta kaip ir didžiausi kosmiški kūnai visatos erdmėje. Kaip rodosi, radijūs yra nepastovausia svietų sistema atomų dydžio, nes elektronai, iš kasžin kokių priežasčių iš savo vėžiū iškreipti, nuolata su viens kitu susimuša ir tokiū būdū iš sistemos išmetami. Radijūs atomas yra surimui pasėstas ir jo šviesos besikratinyme matome „svietū pabaigą“ mažiausio laipsnio materijos organizacijoje, į kurią tiktai savo protū įmatyti galime, bet niekada akimis. Radijūs atomas yra didžiausias už visus kitus, mums žinomas, atomus. Jisai turi mažiausiai iš kokių pusė milijono elektronų (tū mažiausių svietų) susidėti, ir kiekvienas radijūs atomas reiškia „Pauksčių kelią“ mažiausiame pavidale, kuriame svietai — čia atomai, tenai saulės — sukdami prie viens kito spaudžiasi. Užtai ir įvyksta artėbėje Pauksčių kelio lanko tankiausi saulių susimusimai; ten gimsta „naujos žvaigždės“, kurių didžiausį ir įdomiausį reprezentantū, iš-laiko žvaigždę Tycho, 1572 m., dabartinę žvaigždynė Perseuso pasirodžiusią, patystame. Gal but, kad radijūs atomai prie nežinomų apytovų tokį didelį apėmį įgavo ir dabar, prie normališkų saulių negali ant žemės paviršiaus užsilaikyti, bet turi, gal tiktai iš dalies, į pirmapradinis atomus išsidsėstyti, išsikirstyti. Kaip iki šiol visatoje nieko nesimainančio neįstėmijome, teip ir atomai nėra nesimainančiais kūnais, bet ir jie turi besivystymo procese augstyn ir žemyn vedančius laipsnius pereiti ir jie turi savo „tvėrimo laikus“ ir „svieto pabaigas“.

Kaip žinome, radijūs yra rečiausiai randama medega, kurią pažystame. Jis atrandamas labai mažoje dalyje sumalošos su kitomis, teipgi raišai randamomis, sunkiausiomis medegomis, pvz. urane. Visi gerai žinome, kad sunkiausios medegos kuogilniausiai gimsta, užtai galėtų musų mastis labai teisinga buti, kad žemės viduriuose, į kuriuos jokiū būdū prisigriežti negalime, gal gana daug šitos idomos medegos atrasti galėtume. Kaip-kurie apsirėškimai, rodosi, patvirtina šitū nuomoniam. Teip, paveldant, kalnų kaasyklū ore atrandame kur-kas daugiau negu paprastame, šitos bešviečiančios medegos, kuri nuo radiumo paeina, arba, geriau sakant, į ją radium išsidsėsto. Užtai galime manyti, kad nuolata iš žemės gelmių „radijūs emanacija“ (išgaravimas) įvyksta, bet kuris, iš priežasčių didelio lengrumo išsidsėstymo dalelių, tuojau išlekioja, net musų atmosferos rybas aplėdžia. Sulyg Ramsay naujausio ištyrimo išsidsėsto radijūs povaliai į heliumā, taigi į antrąjį lengviausią medegą, kurią pažystame, ir kurios teipgi ant žemės labai mažai teiztikame, kadangi šita medega perdaug lengva, idant liktūsi musų žemės pritraukimo pajėgos ant jos paviršiaus palaikoma. Bet tiesiog šitas apsirėškimas geriausiai parodo, kad musų žemės atmosfera nuolata iš kasžin kokiū šaltinio į ją medega papildoma, nes musų atmosferoj užtikame niekada nesibaigiantį daugumā, nors, teisybē, labai mažai. Bet jeigu atmosferą jau nepasipildytų, tai ta lengvoji medega jau senei augščiau musų atmosferos rybū išlėkusi butų ir jos atmosferoje neiztikume. Ant saulės viešpatuja visai skirtos apytovos; jos pritraukimo pajėga yra kur-kas didesnė už žemės, užtai susideda saulės atmosferos augščiausi sluogsniai vien tiktai iš heliumo, nuo ko ir medegos vardas paeina. Heliumas tapo pirmiausiai ypatingoj saulės spektro linijoj užėmtytas, kuri iš visai ant žemės paviršiaus nežinomų medėgų susidėjo; taigi tiktai vėliau tapo jo pėdsakiai ir ant musų planetos užtikti. Saulę apšupantis heliumo sluogsnis kalba teipgi už nuomonę, kad viduriuose kiekvieno kosmiško kūno gana didelis daugumas radijūs randasi, kuri, gal, nuo labai didelio spaudimo, tenai velkiančio, iš pirmapradinio atomų pasidaro ir tada augščiau iškilę, įgavę savo liuosybę (susimazinū spaudai) vėl į pirmbuvusius atomus išsidsėsto.

Jeigu gi du kosmiški kūnai su tokiu dideliu smarkumū susimusū, kad net jų viduriū į visatos erdmę išduktū, tai turį jų viduriuose esąs radijūs, kaip kad mes matėme, tuojau savo stebėtiną velkne pradėti ir visą kosmišką kūnų materijā į pirmapradinis atomus išdėstyti, ką mes jau, bedarydami su juom eksperimentus, patėmijome. Tuopat laikū išsiplėtos materijā šviesos greitumū per visą erdmę. Ateiranda naujas miglos tās-kas, kurių tukstantis padangėse matome; jie susideda iš pirmapradinės medegos, iš visupaprastiausiu, visumažiausiu atomų, kurie jokiam bendrarišyje nebėra: pirmapradinis stovis tapo įvykintas; įvyko visuradikalizacija.

Ant šitos neįsiaiškinamo „svieto pabaigos apsirėškimo“ grada da naujesniam laike žiokis-tokis šviesos spindulys iš visai kitos mokslo šakos užkristi, nors, iš tiesų, ir ten viena neįsiaiškinta misli kiti misli išaiškina. Svietū nustėpiną apsirėškimū radijūs galė-tų ir čionai susirūšėti buti. Sulyg naujausis ištyrimų yra radijūs atomai toki-jau išardymui pasėsti mažiausio apėmio kosmiški kūnai kę ir ana nauja žvaigždė žvaigždynė Perseuso. Tapo darodyta, kad nuo kiekvieno radijūs atomo mažiausios kūno dalelės šviesos greitumū išmetamos, teip vadinami korpuskeliai, kurie (tos išmetamos dalelės) viską savo belėkimo rybose, pataikydami, apšviečia. Korpuskeliai teipgi dēl savo elektronių patybių ir elektronais vadinami, yra nemažiau kaip du tukstančių sykių mažesni už mažiausį chemišką atomū — vandens (hydrogeną); tokiū būdū likosi jau senei manyta nuomonē patvirtinta, kad atomai neįstingai vardā nedalomų kūnų nešioja, bet kad ir jie, lygiai kaip ir molekuliai, kurie iš atomų susideda, yra tokiomis jau svieto sistemomis mažiausių apėmių ir kad juose atsikrė dalsy teipjau kruta kaip ir didžiausi kosmiški kūnai visatos erdmėje. Kaip rodosi, radijūs yra nepastovausia svietų sistema atomų dydžio, nes elektronai, iš kasžin kokių priežasčių iš savo vėžiū iškreipti, nuolata su viens kitu susimuša ir tokiū būdū iš sistemos išmetami. Radijūs atomas yra surimui pasėstas ir jo šviesos besikratinyme matome „svietū pabaigą“ mažiausio laipsnio materijos organizacijoje, į kurią tiktai savo protū įmatyti galime, bet niekada akimis. Radijūs atomas yra didžiausias už visus kitus, mums žinomas, atomus. Jisai turi mažiausiai iš kokių pusė milijono elektronų (tū mažiausių svietų) susidėti, ir kiekvienas radijūs atomas reiškia „Pauksčių kelią“ mažiausiame pavidale, kuriame svietai — čia atomai, tenai saulės — sukdami prie viens kito spaudžiasi. Užtai ir įvyksta artėbėje Pauksčių kelio lanko tankiausi saulių susimusimai; ten gimsta „naujos žvaigždės“, kurių didžiausį ir įdomiausį reprezentantū, iš-laiko žvaigždę Tycho, 1572 m., dabartinę žvaigždynė Perseuso pasirodžiusią, patystame. Gal but, kad radijūs atomai prie nežinomų apytovų tokį didelį apėmį įgavo ir dabar, prie normališkų saulių negali ant žemės paviršiaus užsilaikyti, bet turi, gal tiktai iš dalies, į pirmapradinis atomus išsidsėstyti, išsikirstyti. Kaip iki šiol visatoje nieko nesimainančio neįstėmijome, teip ir atomai nėra nesimainančiais kūnais, bet ir jie turi besivystymo procese augstyn ir žemyn vedančius laipsnius pereiti ir jie turi savo „tvėrimo laikus“ ir „svieto pabaigas“.

Atleidimas.

(iš MASKOLISKO).

Neįspasakytas džiaugsmas apėmė Vladimirą, kada pasakalas, dar ne aiskus, apie atleidimą prisigriebė per kalėjimo grotus.

— Dieve, Dieve! Argi tai tiesa? — klausė jis šimtą kartų.

Neįstengė nieko mislyti nuo džiaugsmingo susijudimo. Prie jo akis stėjo pavelskai senelės motinos ir karštai mylimos sesutės. Žinojo, kad abidvi labai jį mylėjo ir nerimavo, besirpindamos apie menką jo sveikatą ir žinia apie tai da labiau pakėlė džiaugsmą ir pajautimą netolimos laimės.

Tokiame džiaugsmingame sujudime laukė jis per visą dieną atenančio ryto. Rytoj atsidarys kalėjimo vartai ir jis pamatys svietą, pamatys numylėtą, kaipi atgimusį gimtinį kraštą. Norėjo šokti, dainuoti kaip mažas vaikas. Bet vos užtraukė garsian, „Kas yra gero, amžinai liks...“ už durų išgirdo piktą sargą šauksmą. Bet tas tik ant valandėlės sudrumstė Vladimiro džiaugsmą. Negalėjo ant vietos išsėdėti. Vaikščiojo greitais žingsniais po kalėjimo kambarį, atsimušdamas

Ant koridoriaus išgirdo keno ten lygius, mieruotus žingsnius. Jan nuo metų klausu tų medinių žingsnių ir taip prie jų priprato, kad paliovė tėjies, bet dabar klausu jų kaip ir tasyk, pirmą naktį.

Ir ne galėjo suprasti, kad sėdi jau čia nuo metų su viršum, o gal atseis sėdėti dar antrus ir trečius... Nusi-minę, pašoko ir kvaia mis-lis atėjo jam į galvą... Iš-lauž stogas... Pagriebė drūną grotas, pakratė, bet greitai pajėgęs apėjo, pa-filęs dėl perleistos be miego pereitos nakties ir sujudin-mų, puolė ant lovos ir užmi-go.

* * *

Pabudęs, pamatė priešais sto-vinčius kalėjimo užveidžius ir prokuratorių. Pats kalėji-mo perdėtis draugiškai jį kelia.

— Kelkitės... Džiaugs-mas, atleidimas!

Ar Vladimir buvo dar įmiges, ar jau nuzūdę viltis-buti paliuosutu, bet ne galė-jo suprasti, apie ką čia eina. Ant galo pradėjo rengtiesi, džiaugsmą paslėpė savyje, kad to ne matytų svetimi.

Nesijautė jau pailsėsiu, bu-vo tvirtu, pasirengusiu kovoti. Norėjo dabar kuogrečiau pasimatyti su motina, su se-sere, pakalbėti su joms, iš-klausinėti apie visus drau-gus.

Išėjęs iš kalėjimo, pažūrė-jo paskutinį kartą į liudną triobą ir nusiantė jai pra-keikimą. Jam rodėsi, kad jeigu dabar verstų jį grįžti atgal, jau neitų, bet velytų mirti čia liuosu ir tvirtu.

Liudna jam buvo, kad ne motina, ne sesuo ne atėjo jį paimti. Pamislįjo vienok, kad arba nežinojo apie dienų paliuosavimą, arba kad pasi-vėlino ateiti. Sėdėjo dorok-ka ir nuvažiojo namon. Pa-veiklas gerai pažįstamų gat-vių gimtinio miesto jį links-mino. Sėdėdamas dorokkai, mislijo apie tai, kaip metal atgal, rudenį, apsiastus žandarų, važiuo, kaip lytus plakė vežimo sienas, kaip ru-gojo tasyk ant „biauraus“ gy-venimo.

Ir dabar jam rodėsi, kad tai ne bevo metal atgal, bet kada ten labai seniai, bet da-bar jam rodėsi, kad gyvenimas gražus ir geras, nes jau-tė savyje naujas pajėgas ir troškimą darbo. Norėjo da-lytiesi džiaugsmu nors su va-žėju.

— Ir ką gi, brolau? — už-klausė linksmi — ar geriau dabar ant svetot?... Lais-vė....

Vežėjas pažūrėjo su nusi-stebėjimu ir liudnai pranir-nėjo....

— Taip... geriau... o vakar vakare kiek tai žmonių puolė... ir jaunų ir senų... ir moterų.

— Ką gi jus kalbate? Zina, vežėjo suteikta, iš-ryk atšaldė Vladimiro džiaugsmą. Norėjo kuo greičiau išsivirti, kas atsi-tiko. Sunkios, liudnos mis-lys užgimė jo galvoj, bet vėl atsiminė, kad yra liuosu, kad važiuoja į gimtinės namus, kad tuojaus pamatys savuo-cius. Ir vėl neišpa-nektu, didelė linksmybė jį apėmė.

Rodėsi jam, kad vežėjas va-žiuoja per daug palengva, prašė suskubinti.

Jau namai... Išėjo iš vežimo, metė vežėjui pinigų ir bėgo greitai pažįstamais trepa. Kojos linko, širdis mušė kaip kufis į priekal. Gal dėl atpratimo, o gal dėl sujudimo, rodėsi jam, kad li-pa trepa per ilgas valan-das.

Jau ant trečių lubų. Stovi

prie durų. Tik tai užkam-bys ir tuojaus atsidarys, pa-matys tuos, kurių išsilgo, pamatytų kuriuos troško nuo tiek mėnesių.

Patraukė varpelį. Už du-rių kas ten ilgai graibė ir neatidarė, nes Vladimir teip smarkiai krutino kliamką ir neleido atidaryti.

Ant galo durys atidarė... Vladimir pamatė senelę mo-tiną... Puolė jai ant ka-klų ir verkdamas, šaukė:

— Mama! mamytė!... Esu! Ole! Kur Olef... Eik! greičiau!

Ištruko iš motinos glėbio ir puolė į sesers kambarį... Atidarė duris, įpuolė — ir kaip stabo ištiktas, sustojo... Mažame, šviesiame kambarė-ly, ant stalo, kambario vi-dury, gulėjo jo numylėta sesuo, Ole.... Gulėjo ne gyva su viena žaizda ant vei-do, o kita krutinėje.

Pasviro, puolė ant jos kru-tinės ir garsiai pradėjo verk-ti.

Pavyzdinis lietuvių kal-bos mokymo programos žemesnės ir vidutinės mokslo įstaigoms Vilniaus, Kauno, Gardino ir Suvalkų gub.*)

I. BENDRO APŠVIETIMO MOKYKLOS.

DVIKLIASĖS IR VIENAKLIASĖS KAIMŲ MOKYKLOS.

1. Dviklasė ir vienklasė mokyklų klasos 1-jie mokini-mo metai (7 lekcijos).

Skaitymo ir rašymo moki-nimais. Tobulinimasis skai-tyme ir rašyme. Pirmutinės gražiarasčio lekcijos.

Vadovėliai: Nanjas Ele-mentorius, Parašė A. B. Trečias išleidimas, Tilžėje 1905. Elementorius arba skaitymo ir rašymo moks-las, Parašė P. Višinskis (Vilniuje 1905). Žemaitės rinkinėlis vaikams, Jablonskyčių išlei-dimas. (Vilnius 1906). Ke-turios lekcijos geram išsi-mokimui puikiai rašyti. Vil-niuje 1904.

2-jie mokymo metai (7 lek-cijos).

Nedidelių straipsnių skai-tymas su mokytojo paaiški-nimais; skaitamojo straipsnio paaiškinimai paliečia tiek tu-rinį, kiek kalbą. Kalbos da-lykų paaiškinimuose mokyto-jas turi atkreipti mokinių atidumą į rašomosios kalbos skirtumą su vietine tar-me atskiruose žodžiuose arba zo-džių tarsninese; paaiškina skirtumą tarp tarsnių ir raš-džių labiausia tokiuose atsi-tikimuose, kada vietinė ištarmė nesutinka su rašymu. Perskaitytų straipsnių perpa-sakojimas: pirma atskirais sakiniiais atsakoma į mokyto-jo klausimus ir paskiaus pil-nas persakymas. Skaitytų ir išaiškintų straipsnių per-rašinėjimas iš knygu. Moki-nimas atmintinai sakyti leng-vas eiles, klasoje jau perskaitytas ir išaiškintas. Gražia-rasčiai.

Vadovėliai: Žemaitės rin-kinėlis vaikams. — A. Ada-ta, Pirmieji skaitymai mu-sų vaikams pavesti. Ryga 1906. — Vaikų žvaigždutė, Sutaisė Bendoris. Vilnius 1905. — Lietuvių pasako-s. „Aušros“ išleidimas. Vil-nius 1905. Keturios lekcijos geram išsimokimui puikiai rašyti. Vilniuje 1904.

3-jie mokymo metai (7 lek-cijos).

Skaitymas su paaiški-nimais. Skaitytų straipsnių kalbą aiškindamas, mokyto-jas turi nurodyti gramatiš-ką žodžių sąstatą ir jų lytį.

* Šis mokyklų programos projektas išleistas Peterburge kun. Mačutėvičiaus, Jaučio p. Volterio p. Fortunatovi-pirmintinkaujant ir paduotas valdžiai užtvirtinti.

visada minėdamas tiek rašy-bos taisyklės, tiek ir vietinės bei rašomosios kalbos ypaty-bes (kaibomokslį praeinamą be vadovėlio). Skaitytų straipsnių turinį mokiniai persakinėja. Atsakymai raš-tu ant atskirų mokytojo klausimų iš perskaityto straipsnio; dailus skaityto straipsnio išdėstymas raštu. Skaitytų straipsnių perrašinėjimas iš knygu. Diktan-tui rašyti teimamli tiek straips-niai, kurie klasoje jau buvo skaityti ir iš kalbos atžvilgio išaiškinti. Mokinimas at-mintinai sakyti eiles ir pro-zos skeveldras. Atmintinai išmokyto rašymas. Gražiaras-tis.

Vadovėliai: Vaikų žvaigž-dutė. — Vaikų skaitymėliai. Vilnius 1905. — Parinktos lietuviškos dainos. Vilniuje 1905.

II. DVIKLIASĖS MOKY-KLOS.

1-jie metai (6—5 lekcijos) ir 2-jie (metai 6—5 lekcijos).

Skaitymas su paaiški-nimais (tik rašomoje kalboje, kaip ir 1-jie klasoje). Moky-tiniai turi raštu išdėstyti skaitytų ir išaiškintų straip-snių turinį ir planą. Supa-žindoma su pamatinėmis lie-tuviškos kalbos santeikos taisyklėmis (be vadovėlio): prie skaitymo mokytojas at-kreipia mokinių atidumą į rašomosios kalbos santeiką ir kuo ji skiriasi nuo vietinės tarmės. Santeikos taisyk-lėms mokiniai renka pavyz-džius ir juos surašo. Leng-vi rašiniai, pav. pasakojimai apie tai kas buvo girdėta, ar regėta. Patikrinimasis dik-tantas. Mokinimasis atmin-tinai sakyti prozos skevel-drų ir eilių. Atmintinai iš-mokyto rašymas. Gražiaras-tis (1-ais metais).

Vadovėliai. Lietuviška Chrestomatija. Parengė kn. A. Milukas, Shenandoah, Pa. 1901. — Palangos Juzė, Parašė ryšk. M. Valančius, Tilžėje 1902, M. Valančius, Pasakojimas Antano Tre-tininko. Brooklyn 1901. Ske-veldros iš gamtos, geografi-jos ir istorijos raštų.

MIESTU MOKYKLOS.

Lietuvių kalbos mokymo programos pirmosiose pen-kiose miestų mokyklų klaso-se (I—V mokslo metų) tasi-pat, kaip ir dviklasėse kai-mų mokyklose, su tuo tik skirtumu, kad miestų mo-kyklose gražiarasčiai neįeina į šį programą (jisai yra atski-ras mokymosi dalykas). Lekcijų skaičius: I klasa — 6 lekcijos, II klasa — 5 lek-cijos, III ir IV klasos po 4 lekcijas, V klasa — 3 lek-cijos, VI klasa — 3 lekcijos.

Literatūros veikalų skai-tymas ir gvildenimas įvairiose lietuvių kalbos tarmėse. Mo-kiniams suteikiamos trumpos žinios apie lietuvių rašytojus tiek naujo, tiek senojo laiko. Skaitant veikalą, parašytą tarmėje, kuri atskiria nuo rašomosios kalbos, mokyto-jas, prieš skaitysiant, turi su-pažindinti mokinius su svar-be šios tarmės tarsninė-mis atmainomis, lytymokslis, santeikos ypatybės ir atski-rus žodžius aiškina beskaity-damas tekstą. Kalbamokslis atkartojimas pagal vado-vėlį su papildymais, kuriuos daro mokytojas begvilden-damas klasoje skaitomus li-teratūros veikalus. Skaity-to išgvildinto veikalų turinį ir planą mokiniai turi išdė-styti žodžiu ir raštu. Pasa-kojimų ir aprašymų sustaty-mas pagal klasoje apdirbtus planus. Savystovų pasako-jimų ir aprašymų sustaty-mas.

Vadovėliai: E. Volteris, Lie-tuviška Chrestomatija, Pe-terburgas 1901—1904. — Lie-tuviškų rašytojų veikalai. P. Kriaušaitis, Lietuviškos kalbos gramatika, Tilžėje 1901 (santeikos vadovėlis lie-tuviškos ir kitas, daug pil-nešnis).

Mokytojai vadovėliai: „Trumpa lietuvių rašliavos apžvalga“, Maironio knygo-jė „Lietuvos Istorija, trečia-kartą atspausa ir pertaisyta, Petrapilis 1906“.

REALIŠKOS MOKYKLOS.

Lietuvių kalbos mokimo programos pradedamojoje klasoje ir pirmosiose ketu-riose realiosios mokyklos kla-sose tasai pat, kaip ir I—V miesto mokyklų klasose; tas pat ir lekcijų skaičius.

V klasoje (2—3 lekcijos) ir VI klasoje (2—3 lekcijos). Praeinama lietuvių rašliava pradedant nuo Duonelaičio iki naujųjų laikų rašytojų, prie to kartu su rašliavos peržvalga mokytojas turi su-teikti mokiniams žinias iš rašytosios teorijos. Pirm viso ko mokytojas paduoda trum-pą lietuviškos rašliavos trum-pą iš XVI—XVIII am-žių. Skaitant veikalą, parašytą tarmėje, kuri atskiria nuo rašomosios kalbos, moky-tojas nurodo šios tarmės ži-notinas tarsnines ir žodžių ypatybes, taipogi ir atskirus žodžius, rašomoje kalboje nevarojamus. Mo-kiniai žodžių ir raštų išdėsto perskaitytą veikalą turinį ir planą. Kalbamokslis atkar-tojimas iš vadovėlio su papil-dymais, mokytojo įneštais.

Pagal užduotų tarmų raši-niai, pavidai ir imkime: ypa-tų ir gadyne apibudinimas perskaitytame veikalė; aprašymai, apipaskojimai ir samprotavimai.

Mokslo vadovėliai: Lie-tuviškų rašytojų veikalai. — P. Kriaušaitis, Lietuviškos kal-bos gramatika, Tilžėje 1901 (santeikai reikalingas ir ki-tas, daug platesnis vadovė-lis). — Vadovėlis mokinio-jui: Lietuviškieji raštai ir raštininkai. Tilžėje 1890.

PRIDĖTINĖ KLASA (4—3 LK-cijos).

Preinama lietuvių tautiš-koji žmonių rašliava (įvairio-se tarmėse) sąryšyje su lie-tuvių tautos papročiais, ape-lomis ir mytologija. Tau-tiškųjų dainų, pasakų, mis-lių, patarlių kalbą aiškinda-mas, mokytojas nurodo į tar-kių ypatybes ir pažymi tas tarsnines apraškas, kurios geriausia charakterizuoja kiek-vieną svarbiausią tarmę. Ge-riaušųjų svetimatinių veikal-ų, išverstų į lietuvių kal-bą, skaitymas ir gvildenimas. Pagal užduotų tarmų raši-niai.

Vadovėliai: E. Volteris, Lietuviška Chrestomatija, Peterburgas 1901—1904. — Tautiškos (žmonių) rašliavos rinkiniai. — Svetimatinių rašytojų veikalai lietuviška-me vertime, k. a. Orleano mergelė. Vertė Vincas Kap-sas.

MOTERŲ GIMNAZIJOS.

Programas tasai pat, kaip ir realiosiose mokyklose.

VYRŲ GIMNAZIJOS.

Lietuvių kalbos mokymo programos pradedamojoje klasoje ir I—VII vyru gim-nazių klasose tasai pat, kaip ir realiosiose mokyklose ir moterų gimnazijose.

VIII KLASA (3—2 LK-cijos).

Praeinami senosios lietuvių rašliavos paminklai, XVI—XVIII amž. Mokytojo paaiškinimai, kurie turi apimti tiek lietuviškos rašliavos isto-riją, tiek ir skaitomojo vei-

kalo kalbą. Geresniųjų sve-timų tautų veikalų lietuviš-ka-me vertime skaitymas ir gvildenimas. Pagal užduo-tas temas rašiniai.

Vadovėliai: E. Volteris, Lietuviška Chrestomatija. — Senosios lietuvių rašliavos tekstų perspaudos. — Svetim-tančių rašliavos veikalai lie-tuviškame vertime, k. a. So-foklis, Antigona....

II. MOKYTOJŲ SEMINA-RIJOS IR MOKYTOJŲ IN-STITUTAI.

MOKYTOJŲ SEMINARIJOS.

I klasa (4—3 lekcijos), II klasa (4—3 lekcijos), III klasa (2 lekcijos).

Poetiškių ir prozaikų vei-skalų (ir jų skeveldrų), parašytų liet. rašomoje kalboje, skaitymas ir gvildenimas. Skaitoma ir gvildenima teip pat rašliavos veikalų pavyz-džius, parašytus tarmėje, ku-ri skiriasi nuo rašomosios kal-bos. Tautiškosios (žmo-nių) rašliavos visokeriopose tarmėse skaitymas ir gvil-denimas. Sąryšyje su skaity-mu klasose, mokiniai gauna trumpas žinias tiek iš lie-tuviškos rašliavos istorijos, tiek ir rašytosios teorijos; tuos kny-ginėis ir žmonių rašliavos vei-kalus skaitant, kurių kalba skiriasi nuo rašomosios kal-bos, mokytojas supažindina mokinius teipogi ir su lie-tuviškos kalbos tarmių ypaty-bėmis. Skaitytų klasoje vei-kalų turinį ir planą moki-niai turi mokėti išdėstyti tiek raštu, tiek žodžiu. Lie-tuvišką kalbamokslį prieina-ma pagal vadovėlį. Skaitant veikalus, daromas žodinis to-bulinimas gramatiškose lyt-s. Raštinis pavyzdžių rin-kiny santeikos (syntaksio) taisyklėmis išaiškinti. Patik-rinimasis diktantas. Rašiniai: apipaskojimai ir aprašymai pagal klasoje apdirbtus pla-nus; savystoviai apipaskoji-mai ir aprašymai. Reikalau-jama, kad mokiniai lietuviš-kų knygu ir straipsnių, reko-menduojamų skaityti namie (labiausia gamtos mokslų, geografijos ir istorijos raštų), turinį mokėtų išdėstyti zo-džiu ir raštu. Užsiėmimai prigimtosios kalbos mokini-mo metodika ir gražiarasčiai. Trečioje klasoje praktiški seminarijos mokinių užsi-ėmimai lietuviškos kalbos ir gražiarasčio mokymu pradi-nėse mokyklose.

Mokslo vadovėliai: Kresto-matijos, pav.: E. Volteris, Lietuviška Chrestomatija, Peterburgas 1901—1904. — Lietuviškų rašytojų spaudi-mais. — P. Kriaušaitis, Lie-tuviškos kalbos gramatika. Til-žėje 1901 (santeikai reikalin-gas ir kitas, daug platesnis vadovėlis). Vadovėlis mo-kytojai: „Trumpa lietuvių rašliavos apžvalga“ Maironio knygoje „Lietuvos istorija, trečia-kartą atspausa ir per-taisyta, Petrapilis 1906“.

(Pabaiga bus).

IŠ VISUR.

[Randas apskundė į sudą už neprilankias randui de-monstracijas 52 dumos pa-siuntinius ir darbininkus. Bet sudai, be patarimo visos dumos, negali bausti dumos sanarių, duma rando apkal-tinamus pirma turėtų praša-linti iš dumos; ji vienok to nepadarė. Nežinia, ar ran-das dris vilkti į sudą dumos sanarius? Juo toliau, juo didesni gema nesutikimai tarp rando ir dumos. Duma, ant išsisteisimo, pašaukė ka-risiką prokuratorių Pavlovą. Tas rods perskaitė dumo-ją su neužgaudinusias du-mos išvadomis ir anis išuglaudė, dumė laukan, o

[Londono laikraštis „Times“ pagarsino, buk caro randas tariasi su Austrija ir Vokietija, nuo kurių stengiasi išderėti pagelbą, jeigu pasikeltų žmonės vakarinioje Maskolijos kraštuose, tai-gi rubežiuose senovės Lenkijos. Mat pasidalindamos Lenkija, šitos viespatybes pasidėjo viena kitai padė-ti, jeigu sukiltų žmonės kra-tuose buvusios Lenkijos.

[Morokko viespatystė, šiaurinėj Afrikoj, likosi už-muštas valdonas Augheras tautiškos giminės, Kaid Duas. Užmušė jį jo loenas brolis Dailan. Dailan mat norėjo jo vietą užimti. Tan-gere likosi užmuštas kur-pius Mesfawi, kuris užmušė net 36 merginas. Užmuštų kunus rado užkastus dar-že. Užfai jį užmurijo, kur jis badu numirė.

[Bažnyčioj Campo Felice, Italijoj, laike dievmaldystos, kada bažnyčia buvo pilna žmonių, kas ten suriko: „sto-gas bažnyčios griuva, gelbė-kite, kas gali!“ Persigandę žmonės iš syk pradėjo ver-tiesi laukan. Susigrūdine 2 moterys likosi su visu su-myniotos, 20 gi ypatų tapo sunkiai sumankytų.

dumos sanariai šaukė: „žmog-žudys, niekšas, šuo!“ To-kių žodžių dar, turbūt, Mas-kolijoj sudų prokuratoriai nėra girdėję. Tula dumos atstovų dalis reikalavo, kad būtų sudai ant nubaudimo atiduoti visi ministariai, ka-dangi jie užstoja už prasizeu-gusius prieš dorą ir tiesas urėdinkus.

[Mieste Tuloj sudegė di-deli miltų malūnai ir didžiau-sios Maskolijoj javų krautu-vės. Mena, kad gaisras už-gimė nuo padegimo, bet kas padegė, nežinia. Nuostolius gaisro padarytus skaito mili-jonais rublių.

[Maskvoj prasideda dar-bininkų štraikai. Darbinin-kai prieš kalėjimus kelia ne-prilankias randui demonstra-cijas. Skaitoma ir gvildenima teip pat rašliavos veikalų pavyz-džius, parašytus tarmėje, ku-ri skiriasi nuo rašomosios kal-bos. Tautiškosios (žmo-nių) rašliavos visokeriopose tarmėse skaitymas ir gvil-denimas. Sąryšyje su skaity-mu klasose, mokiniai gauna trumpas žinias tiek iš lie-tuviškos rašliavos istorijos, tiek ir rašytosios teorijos; tuos kny-ginėis ir žmonių rašliavos vei-kalus skaitant, kurių kalba skiriasi nuo rašomosios kal-bos, mokytojas supažindina mokinius teipogi ir su lie-tuviškos kalbos tarmių ypaty-bėmis. Skaitytų klasoje vei-kalų turinį ir planą moki-niai turi mokėti išdėstyti tiek raštu, tiek žodžiu. Lie-tuvišką kalbamokslį prieina-ma pagal vadovėlį. Skaitant veikalus, daromas žodinis to-bulinimas gramatiškose lyt-s. Raštinis pavyzdžių rin-kiny santeikos (syntaksio) taisyklėmis išaiškinti. Patik-rinimasis diktantas. Rašiniai: apipaskojimai ir aprašymai pagal klasoje apdirbtus pla-nus; savystoviai apipaskoji-mai ir aprašymai. Reikalau-jama, kad mokiniai lietuviš-kų knygu ir straipsnių, reko-menduojamų skaityti namie (labiausia gamtos mokslų, geografijos ir istorijos raštų), turinį mokėtų išdėstyti zo-džiu ir raštu. Užsiėmimai prigimtosios kalbos mokini-mo metodika ir gražiarasčiai. Trečioje klasoje praktiški seminarijos mokinių užsi-ėmimai lietuviškos kalbos ir gražiarasčio mokymu pradi-nėse mokyklose.

[Tvero gubernijoj, kai-miečiai, nesulaukdami vaisių metų, nuzūdę kan-trybę, pats stengiasi svar-biausius savo reikalus užga-lvoti: jie verzia nuo dvarų žemės plotus ir juos tarp sa-vės dalinasi. Į maištų apim-tus distriktus išsiuntė dragu-nus ir kazokus. Netoli Mo-gilevo sukilę kaimiečiai už-mušė dvaro savininką, ka-mo metodika ir gražiarasčiai. Trečioje klasoje praktiški seminarijos mokinių užsi-ėmimai lietuviškos kalbos ir gražiarasčio mokymu pradi-nėse mokyklose.

[Londono laikraštis „Times“ pagarsino, buk caro randas tariasi su Austrija ir Vokietija, nuo kurių stengiasi išderėti pagelbą, jeigu pasikeltų žmonės vakarinioje Maskolijos kraštuose, tai-gi rubežiuose senovės Lenkijos. Mat pasidalindamos Lenkija, šitos viespatybes pasidėjo viena kitai padė-ti, jeigu sukiltų žmonės kra-tuose buvusios Lenkijos.

[Morokko viespatystė, šiaurinėj Afrikoj, likosi už-muštas valdonas Augheras tautiškos giminės, Kaid Duas. Užmušė jį jo loenas brolis Dailan. Dailan mat norėjo jo vietą užimti. Tan-gere likosi užmuštas kur-pius Mesfawi, kuris užmušė net 36 merginas. Užmuštų kunus rado užkastus dar-že. Užfai jį užmurijo, kur jis badu numirė.

[Bažnyčioj Campo Felice, Italijoj, laike dievmaldystos, kada bažnyčia buvo pilna žmonių, kas ten suriko: „sto-gas bažnyčios griuva, gelbė-kite, kas gali!“ Persigandę žmonės iš syk pradėjo ver-tiesi laukan. Susigrūdine 2 moterys likosi su visu su-myniotos, 20 gi ypatų tapo sunkiai sumankytų.

[Angliškose Indijose slau-čia dar vis maras ir kitokios apidėmijos, nuo ko miršta daug žmonių. Nuo 21—28 d. balandžio nuo maro pasi-mirė Tikrose Indijose 15683 žmonės, o Bengalijoj 1942. Kuluttogj mirė nuo choleros 126 ir nuo maro 167, nuo rauplių 99.

[Daugelyj vietų Maskolijoj čiel kariumenės regimen-tai atsiskė klausyti rando; buvo neprilankios kareivių demonstracijos ir maištai. Randas persigando ir nežino ką daryti. Jis rengiasi tuo-se apskričiuose, kur buvo kariumenės maištai, pagar-sinti karės laiko tiesas. Bet tasyk, be abejonės, maištai kils kituose apskričiuose. Jeigu negerai pasiūtų drabu-žių siulė sykį pradėjo irti, nors prairausi vietą sulopy-ti, siulė skeičiasi vietur. Tas pats yra dabar Maskolijoj. Karės laiko tiesos nenuramys Maskolijos, reikia pirma pra-šalinti priežastis gimdancias neramumą, o to randas nenori daryti.

[Poltavos gubernijoj kai-miečiai, neužsitikėdami ne ant rando, ne ant dumos, užpildinėja ant dvarų. Sau-gojimui dvarų reikia siųsti kariumenę, kadangi kaimų policija eina iš vien su žmo-nėmis. Gubernatorius ne-įstengia užpultus dvarus ap-ginti, kadangi gubernijoj ir kariumenė užsilauko ne ra-miai. Buvo jau diktai atsi-tikimų, kad išsiųsti į kaimus kareiviai ejo iš vien su kai-miečiais. Jie pareikalavo iš Peterburgo naujų kareivių, bet jų negavo.

[Astrachanių, revoliuci-jonieriai bandė parke pa-rengti didelį žmonių susirū-kimą. Policistų pulkas sten-gėsi žmonis išvaikyti, bet žmonės su akmenimis ir re-volveriais išvaikė policistus. Tik pašauktomis kazokais pasiekė žmonis išvaikyti. Susirėmimo—17is žmonių pu-carui, už visas skriaudas, gali žmonės tuščią jo galvą nu-kirsti.

[Nuo pradžios lapkričio pereitų metų iki gegužės šių metų, Maskolijoj išgabenta be sudų iš gimtinio krašto į Siberiją, Archangelsko ir Vo-logdos gub., 6525 ypatos, lai-kyta kalėjimuose be jokios kaltės 2627 ypatos, 3351 ypa-ta buvo kalėjimuose vien ant policijos ir šnipų apskundi-mo. Tokias žinias paduoda rando laikraštis „Praviteist-vennyj Vestnik“, ištikro vie-nok ir skaitlius ištremtų ir pasodytų į kalėjimus daug didesnis.

[Randas nusprendė ne iš-davinėti laisvų atsiųstų ka-reiviams gvardijos Preobra-zenskio regimento, bet pirma juos turi perskaityti perdėti-niai. Mat randas bijosi gvar-dijos kareivių maištų. Daug kareivių laisvų, atsiųstų jų draugų ir giminių iš gimti-nių kaimų, sukonfiskavo, ka-dangi juose buvo meldimai, kad kareiviai neitų prieš žmonis. Daug to regimento oficerų prašalino nuo vietų.

[Berlyne snarstavo vieną laisvų išnešiotoją. Jį apkal-tina už suteiktą paslap-tų rando podavadijųmų soci-jal-demokratams, nuo kurių randas ne įstengia paslėpti nė jokių savo padavadijųmų ir darbų. Kiekviena rando paslaptis patenka socialistų vadovui parlamente, Bebslui, o tas išvelka į šviesą. Tas labai ne patinka rando tar-nams, kadangi ne visi jų dar-bai sutinka su doros prin-cipais.

[Angliškose Indijose slau-čia dar vis maras ir kitokios apidėmijos, nuo ko miršta daug žmonių. Nuo 21—28 d. balandžio nuo maro pasi-mirė Tikrose Indijose 15683 žmonės, o Bengalijoj 1942. Kuluttogj mirė nuo choleros 126 ir nuo maro 167, nuo rauplių 99.

Peterburge suštraikavo duonkepliai. Mieste galima gauti vien juoda, beturčių valgomąduoną. Randas laukia straikavimui ant Nikolajaus geležinkelio, nuo Maskvos į Peterburgą, taigi ant vienaitinio Maskvijos geležinkelio, ant kurio laike didžiojo štraiko tarnaujanti ne štraikavo. Suštraikavo jau darbininkai varstotų Sizranio geležinkelio. Nors likosi policijos uždrausta, bet Maskvos priemiestuose kas dieną atsibuvo dideli žmonių susirinkimai, kuriuose dalyvauja po 10000 ir daugiau žmonių. Kalbėtojai ant tokių susirinkimų kalbina žmonis su ginklu rankoj pasikelti prieš netikusį randą.

Lenkijoje, terp Krosnevičių ir Kłodavos ginklų tų vyrai sulaukė pačią, užmušę postilioną ir du eskortuojančių pačią kareivių ir atėmę visus piniginius siuntinius. Varšavoj ant gatvės nušovė vieną policijos oficerą. Varšavos žydus apėmė baimė, kad ir čia randui nepasisektų pagimdyti žydų skerdynių.

Kelčių karis kas gubernatorius Zyliniskis, atkakęs į Varšavą ir radęs savo numylėtinę, 19 metų maskalkaitę Oleną draugystę dviejų gvardijos oficerų, ją nušovė. Nušauta mergina buvo gražiausia maskalkaitė Varšavoj, paėjo ji iš Peterburgo.

Maskvijos tiesų ministras padavė dumai reikalavimą tiesų, kad būtų galima prokuratoriams atiduoti po sudu nepakilusių urėdninkus. Iki šiol sudai negalėjo bausti urėdninkų be pritarti mo nusidėjusių urėdninkų perdėtinii.

Sureblingė, pietinėje Turkijoje, turkiški kareiviai apsiavė 100 grekonių. Užgimė smarkus mušis, kuriame 20 grekonių likosi užmušti, o 18 pašautų. Turkai nužudė 3 užmuštus ir 8 pašautus.

Atkako į Port Said (Egipte) maskoliškas garlavys „Korea“ su maskoliškais kareiviais iš Vladivostoko. Iki šiol sudai negalėjo bausti urėdninkų be pritarti mo nusidėjusių urėdninkų perdėtinii.

Kazokų pasiuntiniai Peterburgo dumoj teipgi atsilepė prieš randą. Jie pareikalavo nuo karės ministerio išaiškinimo priežasčių, kurių dėl randas pašaukė į tarnystą kazokus, nors visi reikalingi laukia apdirbimui.

Ant Kaukazo rando tarnams vėl pasisekė supindyti krikščionis armenus su mahometonais totoriais. Erivaniaus gubernijoje buvo jau daug kruvinų susirėmimų tarp mahometonų ir krikščionių.

Angliškose valdybose Pietinėje Nigritijoje, Afrikoje, pasikėlė negrai. Angliškas komisarius Oswald Crewe Read likosi pasikėlusiu negrų užmuštas Araboj.

Liverpoolio uosto, ant angliško garlaivio „Haverpoold“ atsitiko baisi eksplozija, kurios keli įgulos jurininkai likosi užmušti; sužeistų yra apie 40, o tarp jų yra ir mirusiai sužeisti.

Maskoliškas randas uždarė kelis laikraščius, išleidžiamus dumos atstovų, išleisto juos apskundė į sudą už užsiėmimą, už kritikavimą įtekmingų caro tarnų.

Rymo laikraščiai garsina, buk popiežius Pius X rengiasi aplėsti Rymą ir persikelti į Villą Castel Gandolfo. Nuo užėmimo Rymo, taigi nuo 1870 metų, popiežiai dar ne sykį nebuvo prasišalinę iš Rymo. Villą Castel Gandolfo yra dvi valandų kelionės nuo Rymo.

Paryžiuje, ant priemiesčio Vincennes atsibuvo bicyklistų lenktynės. Amerikonas Krause laimėjo 1000 dol., dovanojo miesto Paryžiaus. Tas uždengs bent kelionės kassus.

Holandijos pakrantėse, netoli Haaks žiburių, holiandiskas karis kas laivas „Pietheim“ susimušė su belgišku garlaiviu „Meuse“. Paskutinis laivas paskendo; prigėrė jo kapitonas ir 11 įgulos žmonių.

Vokiškose Afrikos valdybose, Kilimandjaro apskrityje, prieš vokiečių valdžią pasikėlė čabuviai.

Vokietijoje, atkakus iš Amerikos garlaiviu su mėsą Chicago skerdyklų į Emden, mėsą buvo teip pagedusi, kad Prūsų valdžios ją išmetė tuojaus į jures.

Berne, Šveicarijoje, policija darė kratas gyvenimuose maskoliškų studentų ir suareštavo tulą studentų skaitlių.

Ant Siberijos geležinkelio, Sibiroje, išsoko iš rėlių pasazerliūs traukis ir susidaužė. Prie to apie 100 ypatų likosi užmušti.

Pietiniuose Činuose, nuo smarkių lytų, užgimė dideli tvanai. Užvinę vandens išardė 30 mylių Hanko geležinkelio.

Turkiška kariuomenė įsiveržė į Persiją ir užėmė porą kaimų Persijoje; dabar ji traukia ant miesto Urmiah.

Angliškų valdybų Natalaus pasikėlusiu negrų vadovas Bambaata, mušyje su angliška kariuomene, 10 d. berzelio, likosi užmuštas.

Mieste Kutaise, ant Kaukazo, likosi užmuštas bajorų vadovas Šarpovskij.

Ko mės reikalaujame.

Jei tauta nori turėti aukštą vietą sviete, tai reikia idant visos vienyastys, padarandios tautą būtų tvirtos, energiškos ir uolios, kas reikiama, jog kiekvienas iš mūsų turi atlikti savo dalį tam tikslui ir auklėti savo vaikus toje pačioje dvasioje. Yra mūsų pareiga suteikti kunui maisto pakaktinai, kadangi tas yra pamatu tvirtumo ir energijos, o tame nėra nieko geresnio už vartojimą Trinerio Amerikoniskojo Elikysro Karlojo Vyno. Vartojant jį tuojaus kaip tik stiprumas kokio organo maista ir negali pildyti savo pareigų, tai mės tikrai galime užsitikėti ant šito Elikysro. Jis yra gamtišku šeimynišku vaistu, kurio pagelbinga veiksmė ant skilvio ir vidurių yra perėjęs bile kokią kitą suotais. Jis atjaunija kraują, o su juo ir visą kūną; jis pripildo naują pagieją kiekvieną raumeninį audinį, jis duoda peną smegenims ir nervams. Tas yra gamtiška išeiga gerai suvirinto maisto. Visuose atsitikimuose nevirinimo, nusto jimo valgomu ir nusilpnėjimo Trinerio Amerikoniskasis Elikysras Karlojo Vyno yra vienintelis ištikimas vaistu. Gaunamas aptikiose arba pas pabrakant Juozapą Trinerį, 799 So. Ashland ave., Chicago, Ill.

Tikrai pagelbėjo. Kad man, nė joki daktarai nepagelbėjo ir nėjoki vaistai, kuriuos aš tik mačiau apgarsintus, ant stogų ir tvorų, su visokiais patentuotais kartumais ir kraujo valymais, kurių negėrė nė dienos nepraleidau, bet nieko nepagelbėjo, tik sunkumas ir kankinimai vis labiau didėnisi, bet kaip aprašiau savo visus kenkimus Profesorui Dr. Collins Medical Institute, ir su jų sutaisytais man specialiais vaistais išgydė, tai dabar siūniu meilingą padėkavimą, už išgydymą, nuo skausmų, kurie kankino per daug metų, o tie varginimai įgyti per jaunystės klaidas, nes buvo atėmę man visą smagumą, gyvumą, skausmai po visą kūną vaikščiojo su permainingomis nuolatos ir po vidurius, nors ir dirbau kasdieninį darbą, bet jaučiausi kaip oras. Bet kaip kreipiausi šaukdams pagalbos, tai jau man suteikė tik Dr. Collins Medical Institute, nes dabar jaučiuosi jau visai sveikas teip kaip prieš 10 metų, kaip dar nebuvau dirbęs sunkaus darbo. Miegau gerai, atsikėlęs jaučiausi gerai ir pasilėjęs, visi kaulai lengvi ir sanarai minkštesni, nes ir moteris dabar labai gerai myli, kadangi pirmiausia prie nieko ir jai buvau netikėtas, kas labiausiai mane pirmiausia erzino, tai dabar laimingas ir pakatingas, per tai ne tik per laikraščius, bet visur ir visada, kur tik galėsiu, tai terp savo tautiečių vardą Profesorius Dr. Collins Medical Institute garbinsiu ir rekomenduosiu savo tautiečiams!

Pasilikite dėkingas Jos. Gradiškas, 9535 A. N., S. Chicago, Ill.

Dėk savo taupinį į seną ir galingą banką. Chicago yra laimingu, turėdamas bankus, kurie yra žinomi sviete kaip tvirčiausi Suvienijotose Valstijose.

Vaisbininkų Skolinimo ir Vienybės Bendrija buvo įsteigta 1857 m. ir yra „seniausiu banku Chicagoje“, atlaikęs laimingai kiekvieną nelaimę, žinoma istorijai bankų šitoje šalyje, bėgyje paskutinių 50 metų.

Jis atlaikė paniką 1859 m. Didįją civilinę karę 1861–65 m. Chicago gaisrą 1871 m. Paniką 1878 m. Paniką 1893 m.

Vaisbininkų Skolinimo ir Vienybės Bendrija išlaikė tvirtą bankinimo užsiėmimą deka užsitikėjimui savo sudėjų ir savo budams konservatyviško ir užtikimo bankinimo. Ji turi išmokėto Kapitalo ir Prieaugos \$6.500.000. Padėliai jo viršija \$50.000.000.

Vaisbininkų Skolinimo ir Vienybės Bendrija atidarė taupinimo skyrių 1902 m., kuris tarpiai auga. Taupinimo padėliai gauna 3% palukio. Padėliai \$1.00 ar daugiau yra priimami.

Taupinimo įdėliai visų norinčių patarnavimo seno ir tvirto banko yra širdingai užprašomi.

Virininkais yra: Orson Smith, Pirmininkas, J. G. Orchard, Išdininkas, F. N. Wilder, Pagelbininkas Išdininkas, F. G. Nelson, Pagelbininkas Išdininkas, P. C. Peterson, Užveizdas Užsieninio skyriaus, J. E. Blunt Jr., Užveizdas Abilgino skyriaus, Leon L. Loehr, Užveizdas Vienybino skyriaus, F. W. Thompson, Užveizdas

Ukinkininkų Skolinimo skyriaus. Vaisbininkų Skolinimo ir Vienybės Namas, jaunavakinis kambaras (Clark Adams gatvė), tiesiog prieis naująjį Suvienijotą Valstijų krašanamį. Banko įėjimas 135 Adams gatvės.

Chicago bankai moka kas pusmetį palukius taupinimo padėliams liepos mėnesį, kuris ypatingai yra geru laiku pradėti naujų taupinimų.

Užtikimos padėjimo skyrios. Dėžės, \$3.00 aukštyn.

CHICAGO TAUPININKAI GAUNA \$2.225.000.

Pusmetinis palukys mokamas taupintojams ateinančiam liepos mėnesį pasiekę šią viršijančią visą lygį sumas.

Taupintojai Chicago bankuose turi suvirš \$150.000.000 savo vardui. Išgalinė skaitlinė parodyta paskutiniame bankinės apyskaitos, nuo balandžio 7, buvo \$149.714.977, kurie pusėtinai pasididino bėgyje paskutinių dviejų mėnesių.

Geriausiu davadu visuomeniško užsitikėjimo taupinimo bankams — yra augimas taupinimo sudėlių bėgyje paskutinių dešimties metų. 1896 m. visa suma taupinimo sudėlių siekė tik \$24.000.000, o penkis metus vėliau jie pasididino iki \$49.000.000, perleidami \$100.000.000 reži 1903 m.

Kitu puikumu pavyzdžiu visuomeniško užsitikėjimo mūsų taupinimo bankams buvo Marshall Fieldo pasirinkimas Vaisbininkų Skolinimo ir Vienybės Bendrijos pirmuoju vedėju savo turtų, išnešančių apie \$120.000.000. Delel savo užsiėmimo prietiki Marshall Field turėjo išimtingą pažintį reikalų Chicago bankų ir tas, kad jis pasirinko pavesiti globali savo didelius turtus Vaisbininkų Skolinimo ir Vienybės Bendrijai, seniausiam bankui Chicagoje, yra puikumu pripažinimu tam bankui.

Draugysčių Reikalai. Didelis Metinis Piknikas. Chicago. Draugystė Lietuvis nedaug 24 d. mėnesio Reikalai draugystės, Ill. tures pikniką. Prasidės 9 val. ryto ir trauksis iki vakaro. Graja puiki muzika Lietuvių koncertinui Klubo ir bus visokių gėrymių, alaus, degtinės, vyno ir puikių kvepenorių cigaru ir saldainių gretinės. Bus gražu ir linksma atsitikti svietiu oru gražiame susirinkime tarp visų pasilinkimam. Įėjimas vyrai 25c, material 15c. Vaisuojant reikia imti 23c ar 12c ul. karus iki La Grange karu, o tie daveis iki 48c ul. arba Metropolitan elevatoriu iki 48c ul. o iš ten La Grange karais iki viešai. Širdingai užprašo visus lietuvius ir lietuvaites kuokaitingiausiai atstailakyt.

Didelė Ekskursija. Pittston, Pa. Drie Sav. Juozapo 14 metų kaip išvažiavo iš Lietuvos, Kauno gub., Sialiu pav., Kropių vol. Kas praneš man apie jį ar jis gyvas ar miręs, gaus 65.00 dol. Adresas toks A. Valtkus, 115 Salem st., Boston, Mass.

Vaisbininkų Skolinimo ir Vienybės Bendrija atidarė taupinimo skyrių 1902 m., kuris tarpiai auga. Taupinimo padėliai gauna 3% palukio. Padėliai \$1.00 ar daugiau yra priimami.

Ukinkininkų Skolinimo skyriaus. Vaisbininkų Skolinimo ir Vienybės Namas, jaunavakinis kambaras (Clark Adams gatvė), tiesiog prieis naująjį Suvienijotą Valstijų krašanamį. Banko įėjimas 135 Adams gatvės.

Chicago bankai moka kas pusmetį palukius taupinimo padėliams liepos mėnesį, kuris ypatingai yra geru laiku pradėti naujų taupinimų.

Užtikimos padėjimo skyrios. Dėžės, \$3.00 aukštyn.

CHICAGO TAUPININKAI GAUNA \$2.225.000.

Pusmetinis palukys mokamas taupintojams ateinančiam liepos mėnesį pasiekę šią viršijančią visą lygį sumas.

Taupintojai Chicago bankuose turi suvirš \$150.000.000 savo vardui. Išgalinė skaitlinė parodyta paskutiniame bankinės apyskaitos, nuo balandžio 7, buvo \$149.714.977, kurie pusėtinai pasididino bėgyje paskutinių dviejų mėnesių.

Geriausiu davadu visuomeniško užsitikėjimo taupinimo bankams — yra augimas taupinimo sudėlių bėgyje paskutinių dešimties metų. 1896 m. visa suma taupinimo sudėlių siekė tik \$24.000.000, o penkis metus vėliau jie pasididino iki \$49.000.000, perleidami \$100.000.000 reži 1903 m.

Kitu puikumu pavyzdžiu visuomeniško užsitikėjimo mūsų taupinimo bankams buvo Marshall Fieldo pasirinkimas Vaisbininkų Skolinimo ir Vienybės Bendrijos pirmuoju vedėju savo turtų, išnešančių apie \$120.000.000. Delel savo užsiėmimo prietiki Marshall Field turėjo išimtingą pažintį reikalų Chicago bankų ir tas, kad jis pasirinko pavesiti globali savo didelius turtus Vaisbininkų Skolinimo ir Vienybės Bendrijai, seniausiam bankui Chicagoje, yra puikumu pripažinimu tam bankui.

Draugysčių Reikalai. Didelis Metinis Piknikas. Chicago. Draugystė Lietuvis nedaug 24 d. mėnesio Reikalai draugystės, Ill. tures pikniką. Prasidės 9 val. ryto ir trauksis iki vakaro. Graja puiki muzika Lietuvių koncertinui Klubo ir bus visokių gėrymių, alaus, degtinės, vyno ir puikių kvepenorių cigaru ir saldainių gretinės. Bus gražu ir linksma atsitikti svietiu oru gražiame susirinkime tarp visų pasilinkimam. Įėjimas vyrai 25c, material 15c. Vaisuojant reikia imti 23c ar 12c ul. karus iki La Grange karu, o tie daveis iki 48c ul. arba Metropolitan elevatoriu iki 48c ul. o iš ten La Grange karais iki viešai. Širdingai užprašo visus lietuvius ir lietuvaites kuokaitingiausiai atstailakyt.

Didelė Ekskursija. Pittston, Pa. Drie Sav. Juozapo 14 metų kaip išvažiavo iš Lietuvos, Kauno gub., Sialiu pav., Kropių vol. Kas praneš man apie jį ar jis gyvas ar miręs, gaus 65.00 dol. Adresas toks A. Valtkus, 115 Salem st., Boston, Mass.

Vaisbininkų Skolinimo ir Vienybės Bendrija atidarė taupinimo skyrių 1902 m., kuris tarpiai auga. Taupinimo padėliai gauna 3% palukio. Padėliai \$1.00 ar daugiau yra priimami.

Ukinkininkų Skolinimo skyriaus. Vaisbininkų Skolinimo ir Vienybės Namas, jaunavakinis kambaras (Clark Adams gatvė), tiesiog prieis naująjį Suvienijotą Valstijų krašanamį. Banko įėjimas 135 Adams gatvės.

Chicago bankai moka kas pusmetį palukius taupinimo padėliams liepos mėnesį, kuris ypatingai yra geru laiku pradėti naujų taupinimų.

Užtikimos padėjimo skyrios. Dėžės, \$3.00 aukštyn.

CHICAGO TAUPININKAI GAUNA \$2.225.000.

Pusmetinis palukys mokamas taupintojams ateinančiam liepos mėnesį pasiekę šią viršijančią visą lygį sumas.

Taupintojai Chicago bankuose turi suvirš \$150.000.000 savo vardui. Išgalinė skaitlinė parodyta paskutiniame bankinės apyskaitos, nuo balandžio 7, buvo \$149.714.977, kurie pusėtinai pasididino bėgyje paskutinių dviejų mėnesių.

Geriausiu davadu visuomeniško užsitikėjimo taupinimo bankams — yra augimas taupinimo sudėlių bėgyje paskutinių dešimties metų. 1896 m. visa suma taupinimo sudėlių siekė tik \$24.000.000, o penkis metus vėliau jie pasididino iki \$49.000.000, perleidami \$100.000.000 reži 1903 m.

Kitu puikumu pavyzdžiu visuomeniško užsitikėjimo mūsų taupinimo bankams buvo Marshall Fieldo pasirinkimas Vaisbininkų Skolinimo ir Vienybės Bendrijos pirmuoju vedėju savo turtų, išnešančių apie \$120.000.000. Delel savo užsiėmimo prietiki Marshall Field turėjo išimtingą pažintį reikalų Chicago bankų ir tas, kad jis pasirinko pavesiti globali savo didelius turtus Vaisbininkų Skolinimo ir Vienybės Bendrijai, seniausiam bankui Chicagoje, yra puikumu pripažinimu tam bankui.

Draugysčių Reikalai. Didelis Metinis Piknikas. Chicago. Draugystė Lietuvis nedaug 24 d. mėnesio Reikalai draugystės, Ill. tures pikniką. Prasidės 9 val. ryto ir trauksis iki vakaro. Graja puiki muzika Lietuvių koncertinui Klubo ir bus visokių gėrymių, alaus, degtinės, vyno ir puikių kvepenorių cigaru ir saldainių gretinės. Bus gražu ir linksma atsitikti svietiu oru gražiame susirinkime tarp visų pasilinkimam. Įėjimas vyrai 25c, material 15c. Vaisuojant reikia imti 23c ar 12c ul. karus iki La Grange karu, o tie daveis iki 48c ul. arba Metropolitan elevatoriu iki 48c ul. o iš ten La Grange karais iki viešai. Širdingai užprašo visus lietuvius ir lietuvaites kuokaitingiausiai atstailakyt.

Didelė Ekskursija. Pittston, Pa. Drie Sav. Juozapo 14 metų kaip išvažiavo iš Lietuvos, Kauno gub., Sialiu pav., Kropių vol. Kas praneš man apie jį ar jis gyvas ar miręs, gaus 65.00 dol. Adresas toks A. Valtkus, 115 Salem st., Boston, Mass.

Vaisbininkų Skolinimo ir Vienybės Bendrija atidarė taupinimo skyrių 1902 m., kuris tarpiai auga. Taupinimo padėliai gauna 3% palukio. Padėliai \$1.00 ar daugiau yra priimami.

Ukinkininkų Skolinimo skyriaus. Vaisbininkų Skolinimo ir Vienybės Namas, jaunavakinis kambaras (Clark Adams gatvė), tiesiog prieis naująjį Suvienijotą Valstijų krašanamį. Banko įėjimas 135 Adams gatvės.

Chicago bankai moka kas pusmetį palukius taupinimo padėliams liepos mėnesį, kuris ypatingai yra geru laiku pradėti naujų taupinimų.

Užtikimos padėjimo skyrios. Dėžės, \$3.00 aukštyn.

CHICAGO TAUPININKAI GAUNA \$2.225.000.

Pusmetinis palukys mokamas taupintojams ateinančiam liepos mėnesį pasiekę šią viršijančią visą lygį sumas.

Taupintojai Chicago bankuose turi suvirš \$150.000.000 savo vardui. Išgalinė skaitlinė parodyta paskutiniame bankinės apyskaitos, nuo balandžio 7, buvo \$149.714.977, kurie pusėtinai pasididino bėgyje paskutinių dviejų mėnesių.

Geriausiu davadu visuomeniško užsitikėjimo taupinimo bankams — yra augimas taupinimo sudėlių bėgyje paskutinių dešimties metų. 1896 m. visa suma taupinimo sudėlių siekė tik \$24.000.000, o penkis metus vėliau jie pasididino iki \$49.000.000, perleidami \$100.000.000 reži 1903 m.

Kitu puikumu pavyzdžiu visuomeniško užsitikėjimo mūsų taupinimo bankams buvo Marshall Fieldo pasirinkimas Vaisbininkų Skolinimo ir Vienybės Bendrijos pirmuoju vedėju savo turtų, išnešančių apie \$120.000.000. Delel savo užsiėmimo prietiki Marshall Field turėjo išimtingą pažintį reikalų Chicago bankų ir tas, kad jis pasirinko pavesiti globali savo didelius turtus Vaisbininkų Skolinimo ir Vienybės Bendrijai, seniausiam bankui Chicagoje, yra puikumu pripažinimu tam bankui.

Draugysčių Reikalai. Didelis Metinis Piknikas. Chicago. Draugystė Lietuvis nedaug 24 d. mėnesio Reikalai draugystės, Ill. tures pikniką. Prasidės 9 val. ryto ir trauksis iki vakaro. Graja puiki muzika Lietuvių koncertinui Klubo ir bus visokių gėrymių, alaus, degtinės, vyno ir puikių kvepenorių cigaru ir saldainių gretinės. Bus gražu ir linksma atsitikti svietiu oru gražiame susirinkime tarp visų pasilinkimam. Įėjimas vyrai 25c, material 15c. Vaisuojant reikia imti 23c ar 12c ul. karus iki La Grange karu, o tie daveis iki 48c ul. arba Metropolitan elevatoriu iki 48c ul. o iš ten La Grange karais iki viešai. Širdingai užprašo visus lietuvius ir lietuvaites kuokaitingiausiai atstailakyt.

Didelė Ekskursija. Pittston, Pa. Drie Sav. Juozapo 14 metų kaip išvažiavo iš Lietuvos, Kauno gub., Sialiu pav., Kropių vol. Kas praneš man apie jį ar jis gyvas ar miręs, gaus 65.00 dol. Adresas toks A. Valtkus, 115 Salem st., Boston, Mass.

Vaisbininkų Skolinimo ir Vienybės Bendrija atidarė taupinimo skyrių 1902 m., kuris tarpiai auga. Taupinimo padėliai gauna 3% palukio. Padėliai \$1.00 ar daugiau yra priimami.

Ukinkininkų Skolinimo skyriaus. Vaisbininkų Skolinimo ir Vienybės Namas, jaunavakinis kambaras (Clark Adams gatvė), tiesiog prieis naująjį Suvienijotą Valstijų krašanamį. Banko įėjimas 135 Adams gatvės.

Chicago bankai moka kas pusmetį palukius taupinimo padėliams liepos mėnesį, kuris ypatingai yra geru laiku pradėti naujų taupinimų.

Užtikimos padėjimo skyrios. Dėžės, \$3.00 aukštyn.

CHICAGO TAUPININKAI GAUNA \$2.225.000.

Pusmetinis palukys mokamas taupintojams ateinančiam liepos mėnesį pasiekę šią viršijančią visą lygį sumas.

Taupintojai Chicago bankuose turi suvirš \$150.000.000 savo vardui. Išgalinė skaitlinė parodyta paskutiniame bankinės apyskaitos, nuo balandžio 7, buvo \$149.714.977, kurie pusėtinai pasididino bėgyje paskutinių dviejų mėnesių.

Geriausiu davadu visuomeniško užsitikėjimo taupinimo bankams — yra augimas taupinimo sudėlių bėgyje paskutinių dešimties metų. 1896 m. visa suma taupinimo sudėlių siekė tik \$24.000.000, o penkis metus vėliau jie pasididino iki \$49.000.000, perleidami \$100.000.000 reži 1903 m.

Kitu puikumu pavyzdžiu visuomeniško užsitikėjimo mūsų taupinimo bankams buvo Marshall Fieldo pasirinkimas Vaisbininkų Skolinimo ir Vienybės Bendrijos pirmuoju vedėju savo turtų, išnešančių apie \$120.000.000. Delel savo užsiėmimo prietiki Marshall Field turėjo išimtingą pažintį reikalų Chicago bankų ir tas, kad jis pasirinko pavesiti globali savo didelius turtus Vaisbininkų Skolinimo ir Vienybės Bendrijai, seniausiam bankui Chicagoje, yra puikumu pripažinimu tam bankui.

Draugysčių Reikalai. Didelis Metinis Piknikas. Chicago. Draugystė Lietuvis nedaug 24 d. mėnesio Reikalai draugystės, Ill. tures pikniką. Prasidės 9 val. ryto ir trauksis iki vakaro. Graja puiki muzika Lietuvių koncertinui Klubo ir bus visokių gėrymių, alaus, degtinės, vyno ir puikių kvepenorių cigaru ir saldainių gretinės. Bus gražu ir linksma atsitikti svietiu oru gražiame susirinkime tarp visų pasilinkimam. Įėjimas vyrai 25c, material 15c. Vaisuojant reikia imti 23c ar 12c ul. karus iki La Grange karu, o tie daveis iki 48c ul. arba Metropolitan elevatoriu iki 48c ul. o iš ten La Grange karais iki viešai. Širdingai užprašo visus lietuvius ir lietuvaites kuokaitingiausiai atstailakyt.

Didelė Ekskursija. Pittston, Pa. Drie Sav. Juozapo 14 metų kaip išvažiavo iš Lietuvos, Kauno gub., Sialiu pav., Kropių vol. Kas praneš man apie jį ar jis gyvas ar miręs, gaus 65.00 dol. Adresas toks A. Valtkus, 115 Salem st., Boston, Mass.

Vaisbininkų Skolinimo ir Vienybės Bendrija atidarė taupinimo skyrių 1902 m., kuris tarpiai auga. Taupinimo padėliai gauna 3% palukio. Padėliai \$1.00 ar daugiau yra priimami.

Ukinkininkų Skolinimo skyriaus. Vaisbininkų Skolinimo ir Vienybės Namas, jaunavakinis kambaras (Clark Adams gatvė), tiesiog prieis naująjį Suvienijotą Valstijų krašanamį. Banko įėjimas 135 Adams gatvės.

Chicago bankai moka kas pusmetį palukius taupinimo padėliams liepos mėnesį, kuris ypatingai yra geru laiku pradėti naujų taupinimų.

Užtikimos padėjimo skyrios. Dėžės, \$3.00 aukštyn.

CHICAGO TAUPININKAI GAUNA \$2.225.000.

Pusmetinis palukys mokamas taupintojams ateinančiam liepos mėnesį pasiekę šią viršijančią visą lygį sumas.

Taupintojai Chicago bankuose turi suvirš \$150.000.000 savo vardui. Išgalinė skaitlinė parodyta paskutiniame bankinės apyskaitos, nuo balandžio 7, buvo \$149.714.977, kurie pusėtinai pasididino bėgyje paskutinių dviejų mėnesių.

Geriausiu davadu visuomeniško užsitikėjimo taupinimo bankams — yra augimas taupinimo sudėlių bėgyje paskutinių dešimties metų. 1896 m. visa suma taupinimo sudėlių siekė tik \$24.000.000, o penkis metus vėliau jie pasididino iki \$49.000.000, perleidami \$100.000.000 reži 1903 m.

Kitu puikumu pavyzdžiu visuomeniško užsitikėjimo mūsų taupinimo bankams buvo Marshall Fieldo pasirinkimas Vaisbininkų Skolinimo ir Vienybės Bendrijos pirmuoju vedėju savo turtų, išnešančių apie \$120.000.000. Delel savo užsiėmimo prietiki Marshall Field turėjo išimtingą pažintį reikalų Chicago bankų ir tas, kad jis pasirinko pavesiti globali savo didelius turtus Vaisbininkų Skolinimo ir Vienybės Bendrijai, seniausiam bankui Chicagoje, yra pu

Pulki Proga Grant Workuose.
Randa dykai! Randa dykai!
 Gyvenk vieną ir išrandovok kitą.
 Už \$2700 iki \$3250
 Pirkai vieng iš
50 Nauju dviem auksštais namu
 Art Western Electric Komp., Sears, Roebuck & Co., National Mail
 Real Estate Komp., Winslow Bros. ornamentalistų geležinių darbu
 ir amerikinių spiralinių durų išdirbiniai.
20,000 Darbininkų Žmonių

\$300 įmokesties.

Lietuvys po \$22.00 kas mėnesį, išmaitinti paskai. Randa \$27.00
 ant mėnesio; 5 ar 6 kambariai trioba su aukšta ir 7 pėdų ponomis su
 šildytomis patalpa. Geriausios patalpos; maudykla, sušilimas ir auš-
 tina vanduo. Visiškai gauti papirgai ir apmokėti.
 14 TA UL. ir 4-4A Ave.

Lotai

Granto Žemiškosios Bendrijos po-
 dalyje neužilgo pakils
 vertėje.

(Dovydas R. Lyman, globėja. Willard T. Block, išdirbininkas.)

Mės parduodame juos dabar po \$450
 lotą. \$50 įmokėti, likusieji po \$10 kas
 mėnesis.

Penki centai nuvazinti viduri miesto.

ISIMTINIAI AGENTAI

Knott, Chandler & Co.

110 DEARBORN ST.

Wietinis ofisas: 12-14 ul. ir 48-48A Ave. Atidams kasdien ir nedėliomis.

Uždaryti: 12-14 ul. ir 48-48A Ave. Uždaryti: 12-14 ul. ir 48-48A Ave.

Ant vietos randamas ADOMAS SZILINGIS.

Knygu Kataliogas.

65 Gyvenimo Vairavimo išdirbiniai ir išdirbiniai
 sekantių grafinių paskaičių: Atsivertininkas;
 Vagis; — Kas kalbės; — Gėrybės; —
 Papirgai išdirbiniai; — Mūsų sąjunga; —
 Chicago, Ill. 1903, pusl. 98-100

66 Pasakos iš gyvenimo lietuvių Velių bei
 Velių, surinktos D. J. Banaševičiaus, 47
 pusl. Chicago, Ill. 1903, pusl. 98-100

67 Lietuvių Pasakos Vairavimo. Dalia I. B.
 rinko Dr. J. Banaševičius. Chicago, Ill. 1903
 pusl. 98-100. Tais pačiais 1903 metais, ja-
 kais ir išdirbiniai pasakos. Kas žina knyga-
 tures, tam gerai ir grafiškai pasakos ne-
 turtas. Preke neapdarytos. \$1.25
 Apdarytos. \$1.50

68 Lietuvių Pasakos Vairavimo. Dalia II. B.
 rinko Dr. J. Banaševičius. Chicago, Ill. 1903
 pusl. 98-100. Tais pačiais 1903 metais, ja-
 kais ir išdirbiniai pasakos. Kas žina knyga-
 tures, tam gerai ir grafiškai pasakos ne-
 turtas. Preke neapdarytos. \$1.25
 Apdarytos. \$1.50

69 Lietuvių Pasakos Vairavimo. Dalia III. B.
 rinko Dr. J. Banaševičius. Chicago, Ill. 1903
 pusl. 98-100. Tais pačiais 1903 metais, ja-
 kais ir išdirbiniai pasakos. Kas žina knyga-
 tures, tam gerai ir grafiškai pasakos ne-
 turtas. Preke neapdarytos. \$1.25
 Apdarytos. \$1.50

70 Lietuvių Pasakos Vairavimo. Dalia IV. B.
 rinko Dr. J. Banaševičius. Chicago, Ill. 1903
 pusl. 98-100. Tais pačiais 1903 metais, ja-
 kais ir išdirbiniai pasakos. Kas žina knyga-
 tures, tam gerai ir grafiškai pasakos ne-
 turtas. Preke neapdarytos. \$1.25
 Apdarytos. \$1.50

DR. J. KULIS

Lietuvių Gydytojas ir Chirurgas

3265 So. Halsted Street, CHICAGO, ILL.

GYDYSIŠKAS, VAIKŲ IR VYRŲ PAREMTOJAS.

TRIMIS LIEPAMAS, UŽSIENIŠKAS IR SLAPTAS.

LIETUVOS UKININKAS

Laikraštis skiriamas Lietuvos darbo

žmonėms, čia ir Vilniaus kas savaitę.

Dužinas \$4 a 11 centų 16 pusl. Amerikos už

metą \$2.50. Kam rūpi Lietuva ir tautos kas

dabar tenis dėtai, tai ušalysit Lietuvos

UKININKA. Jame teisingas žinios ir visos

Lietuvos ir kitų kraštų vėsta. Kas norėtų ušlyti

šitą savo draugų Tėvynei gyvenimui, metį

per \$1.75; Amerikos vėsta num. dėl pamatinio 70c

Agentas: M. J. Damijonaitis, 6

3108 S. Halsted St., Chicago, Ill.

Ant 17 Akmenų

Reliuziniai laikrodžiai

Patentiniai laikrodžiai

Patentiniai laikrodžiai

Patentiniai laikrodžiai

Patentiniai laikrodžiai

Patentiniai laikrodžiai

Patentiniai laikrodžiai

Patentiniai laikrodžiai

Patentiniai laikrodžiai

Patentiniai laikrodžiai

Patentiniai laikrodžiai

Patentiniai laikrodžiai

Patentiniai laikrodžiai

Patentiniai laikrodžiai

Patentiniai laikrodžiai

Patentiniai laikrodžiai

Patentiniai laikrodžiai

Patentiniai laikrodžiai

Patentiniai laikrodžiai

Patentiniai laikrodžiai

Patentiniai laikrodžiai

Patentiniai laikrodžiai

Patentiniai laikrodžiai

Patentiniai laikrodžiai

Patentiniai laikrodžiai

Patentiniai laikrodžiai

Patentiniai laikrodžiai

Patentiniai laikrodžiai

Patentiniai laikrodžiai

Patentiniai laikrodžiai

Patentiniai laikrodžiai

Patentiniai laikrodžiai

Patentiniai laikrodžiai

Patentiniai laikrodžiai

Patentiniai laikrodžiai

MARJA DOWIATT
LIETUVIŲ DAKTARAS
 Kauno gub. Šaulių pavieto.
 723 W. 18th Street.
 Prima ligonius kožia diena
 nuo 8 iki 12 ryto.
 Telefonas: Canal 7082.
 Telefonuoti galima iki kiekvienos
 apšvietos.

Lietuwiszka Aparatu Dirbtuwe.

Guodotoms tautiškos ir be-
 vėnoms. Įrangtos išdirbinės:
 Karūnos, Amerikoniškos,
 Wellasas, Szarpas, Juo-
 nos, Kukardas, Zonkolinis,
 Karpas ir del Marzakius
 pardoms.
 Guodotoms Kunigai, kas Jūs
 darbas būtų priderenciali skilimas ir taom natselgi savo tautę, paverkite jį tikrai
 lietuwizai.
T. ANDRUSZEWSKI & CO.
 116 W. Division St., Chicago, Ill.

Guodotoms tautiškos ir be-
 vėnoms. Įrangtos išdirbinės:
 Karūnos, Amerikoniškos,
 Wellasas, Szarpas, Juo-
 nos, Kukardas, Zonkolinis,
 Karpas ir del Marzakius
 pardoms.
 Guodotoms Kunigai, kas Jūs
 darbas būtų priderenciali skilimas ir taom natselgi savo tautę, paverkite jį tikrai
 lietuwizai.
T. ANDRUSZEWSKI & CO.
 116 W. Division St., Chicago, Ill.

Guodotoms tautiškos ir be-
 vėnoms. Įrangtos išdirbinės:
 Karūnos, Amerikoniškos,
 Wellasas, Szarpas, Juo-
 nos, Kukardas, Zonkolinis,
 Karpas ir del Marzakius
 pardoms.
 Guodotoms Kunigai, kas Jūs
 darbas būtų priderenciali skilimas ir taom natselgi savo tautę, paverkite jį tikrai
 lietuwizai.
T. ANDRUSZEWSKI & CO.
 116 W. Division St., Chicago, Ill.

Guodotoms tautiškos ir be-
 vėnoms. Įrangtos išdirbinės:
 Karūnos, Amerikoniškos,
 Wellasas, Szarpas, Juo-
 nos, Kukardas, Zonkolinis,
 Karpas ir del Marzakius
 pardoms.
 Guodotoms Kunigai, kas Jūs
 darbas būtų priderenciali skilimas ir taom natselgi savo tautę, paverkite jį tikrai
 lietuwizai.
T. ANDRUSZEWSKI & CO.
 116 W. Division St., Chicago, Ill.

Guodotoms tautiškos ir be-
 vėnoms. Įrangtos išdirbinės:
 Karūnos, Amerikoniškos,
 Wellasas, Szarpas, Juo-
 nos, Kukardas, Zonkolinis,
 Karpas ir del Marzakius
 pardoms.
 Guodotoms Kunigai, kas Jūs
 darbas būtų priderenciali skilimas ir taom natselgi savo tautę, paverkite jį tikrai
 lietuwizai.
T. ANDRUSZEWSKI & CO.
 116 W. Division St., Chicago, Ill.

Guodotoms tautiškos ir be-
 vėnoms. Įrangtos išdirbinės:
 Karūnos, Amerikoniškos,
 Wellasas, Szarpas, Juo-
 nos, Kukardas, Zonkolinis,
 Karpas ir del Marzakius
 pardoms.
 Guodotoms Kunigai, kas Jūs
 darbas būtų priderenciali skilimas ir taom natselgi savo tautę, paverkite jį tikrai
 lietuwizai.
T. ANDRUSZEWSKI & CO.
 116 W. Division St., Chicago, Ill.

Guodotoms tautiškos ir be-
 vėnoms. Įrangtos išdirbinės:
 Karūnos, Amerikoniškos,
 Wellasas, Szarpas, Juo-
 nos, Kukardas, Zonkolinis,
 Karpas ir del Marzakius
 pardoms.
 Guodotoms Kunigai, kas Jūs
 darbas būtų priderenciali skilimas ir taom natselgi savo tautę, paverkite jį tikrai
 lietuwizai.
T. ANDRUSZEWSKI & CO.
 116 W. Division St., Chicago, Ill.

Guodotoms tautiškos ir be-
 vėnoms. Įrangtos išdirbinės:
 Karūnos, Amerikoniškos,
 Wellasas, Szarpas, Juo-
 nos, Kukardas, Zonkolinis,
 Karpas ir del Marzakius
 pardoms.
 Guodotoms Kunigai, kas Jūs
 darbas būtų priderenciali skilimas ir taom natselgi savo tautę, paverkite jį tikrai
 lietuwizai.
T. ANDRUSZEWSKI & CO.
 116 W. Division St., Chicago, Ill.

Guodotoms tautiškos ir be-
 vėnoms. Įrangtos išdirbinės:
 Karūnos, Amerikoniškos,
 Wellasas, Szarpas, Juo-
 nos, Kukardas, Zonkolinis,
 Karpas ir del Marzakius
 pardoms.
 Guodotoms Kunigai, kas Jūs
 darbas būtų priderenciali skilimas ir taom natselgi savo tautę, paverkite jį tikrai
 lietuwizai.
T. ANDRUSZEWSKI & CO.
 116 W. Division St., Chicago, Ill.

Guodotoms tautiškos ir be-
 vėnoms. Įrangtos išdirbinės:
 Karūnos, Amerikoniškos,
 Wellasas, Szarpas, Juo-
 nos, Kukardas, Zonkolinis,
 Karpas ir del Marzakius
 pardoms.
 Guodotoms Kunigai, kas Jūs
 darbas būtų priderenciali skilimas ir taom natselgi savo tautę, paverkite jį tikrai
 lietuwizai.
T. ANDRUSZEWSKI & CO.
 116 W. Division St., Chicago, Ill.

Guodotoms tautiškos ir be-
 vėnoms. Įrangtos išdirbinės:
 Karūnos, Amerikoniškos,
 Wellasas, Szarpas, Juo-
 nos, Kukardas, Zonkolinis,
 Karpas ir del Marzakius
 pardoms.
 Guodotoms Kunigai, kas Jūs
 darbas būtų priderenciali skilimas ir taom natselgi savo tautę, paverkite jį tikrai
 lietuwizai.
T. ANDRUSZEWSKI & CO.
 116 W. Division St., Chicago, Ill.

Guodotoms tautiškos ir be-
 vėnoms. Įrangtos išdirbinės:
 Karūnos, Amerikoniškos,
 Wellasas, Szarpas, Juo-
 nos, Kukardas, Zonkolinis,
 Karpas ir del Marzakius
 pardoms.
 Guodotoms Kunigai, kas Jūs
 darbas būtų priderenciali skilimas ir taom natselgi savo tautę, paverkite jį tikrai
 lietuwizai.
T. ANDRUSZEWSKI & CO.
 116 W. Division St., Chicago, Ill.

Guodotoms tautiškos ir be-
 vėnoms. Įrangtos išdirbinės:
 Karūnos, Amerikoniškos,
 Wellasas, Szarpas, Juo-
 nos, Kukardas, Zonkolinis,
 Karpas ir del Marzakius
 pardoms.
 Guodotoms Kunigai, kas Jūs
 darbas būtų priderenciali skilimas ir taom natselgi savo tautę, paverkite jį tikrai
 lietuwizai.
T. ANDRUSZEWSKI & CO.
 116 W. Division St., Chicago, Ill.

Guodotoms tautiškos ir be-
 vėnoms. Įrangtos išdirbinės:
 Karūnos, Amerikoniškos,
 Wellasas, Szarpas, Juo-
 nos, Kukardas, Zonkolinis,
 Karpas ir del Marzakius
 pardoms.
 Guodotoms Kunigai, kas Jūs
 darbas būtų priderenciali skilimas ir taom natselgi savo tautę, paverkite jį tikrai
 lietuwizai.
T. ANDRUSZEWSKI & CO.
 116 W. Division St., Chicago, Ill.

Guodotoms tautiškos ir be-
 vėnoms. Įrangtos išdirbinės:
 Karūnos, Amerikoniškos,
 Wellasas, Szarpas, Juo-
 nos, Kukardas, Zonkolinis,
 Karpas ir del Marzakius
 pardoms.
 Guodotoms Kunigai, kas Jūs
 darbas būtų priderenciali skilimas ir taom natselgi savo tautę, paverkite jį tikrai
 lietuwizai.
T. ANDRUSZEWSKI & CO.
 116 W. Division St., Chicago, Ill.

Guodotoms tautiškos ir be-
 vėnoms. Įrangtos išdirbinės:
 Karūnos, Amerikoniškos,
 Wellasas, Szarpas, Juo-
 nos, Kukardas, Zonkolinis,
 Karpas ir del Marzakius
 pardoms.
 Guodotoms Kunigai, kas Jūs
 darbas būtų priderenciali skilimas ir taom natselgi savo tautę, paverkite jį tikrai
 lietuwizai.
T. ANDRUSZEWSKI & CO.
 116 W. Division St., Chicago, Ill.

Guodotoms tautiškos ir be-
 vėnoms. Įrangtos išdirbinės:
 Karūnos, Amerikoniškos,
 Wellasas, Szarpas, Juo-
 nos, Kukardas, Zonkolinis,
 Karpas ir del Marzakius
 pardoms.
 Guodotoms Kunigai, kas Jūs
 darbas būtų priderenciali skilimas ir taom natselgi savo tautę, paverkite jį tikrai
 lietuwizai.
T. ANDRUSZEWSKI & CO.
 116 W. Division St., Chicago, Ill.

Guodotoms tautiškos ir be-
 vėnoms. Įrangtos išdirbinės:
 Karūnos, Amerikoniškos,
 Wellasas, Szarpas, Juo-
 nos, Kukardas, Zonkolinis,
 Karpas ir del Marzakius
 pardoms.
 Guodotoms Kunigai, kas Jūs
 darbas būtų priderenciali skilimas ir taom natselgi savo tautę, paverkite jį tikrai
 lietuwizai.
T. ANDRUSZEWSKI & CO.
 116 W. Division St., Chicago, Ill.

Guodotoms tautiškos ir be-
 vėnoms. Įrangtos išdirbinės:
 Karūnos, Amerikoniškos,
 Wellasas, Szarpas, Juo-
 nos, Kukardas, Zonkolinis,
 Karpas ir del Marzakius
 pardoms.
 Guodotoms Kunigai, kas Jūs
 darbas būtų priderenciali skilimas ir taom natselgi savo tautę, paverkite jį tikrai
 lietuwizai.
T. ANDRUSZEWSKI & CO.
 116 W. Division St., Chicago, Ill.

Guodotoms tautiškos ir be-
 vėnoms. Įrangtos išdirbinės:
 Karūnos, Amerikoniškos,
 Wellasas, Szarpas, Juo-
 nos, Kukardas, Zonkolinis,
 Karpas ir del Marzakius
 pardoms.
 Guodotoms Kunigai, kas Jūs
 darbas būtų priderenciali skilimas ir taom natselgi savo tautę, paverkite jį tikrai
 lietuwizai.
T. ANDRUSZEWSKI & CO.
 116 W. Division St., Chicago, Ill.

Guodotoms tautiškos ir be-
 vėnoms. Įrangtos išdirbinės:
 Karūnos, Amerikoniškos,
 Wellasas, Szarpas, Juo-
 nos, Kukardas, Zonkolinis,
 Karpas ir del Marzakius
 pardoms.
 Guodotoms Kunigai, kas Jūs
 darbas būtų priderenciali skilimas ir taom natselgi savo tautę, paverkite jį tikrai
 lietuwizai.
T. ANDRUSZEWSKI & CO.
 116 W. Division St., Chicago, Ill.

Guodotoms tautiškos ir be-
 vėnoms. Įrangtos išdirbinės:
 Karūnos, Amerikoniškos,
 Wellasas, Szarpas, Juo-
 nos, Kukardas, Zonkolinis,
 Karpas ir del Marzakius
 pardoms.
 Guodotoms Kunigai, kas Jūs
 darbas būtų priderenciali skilimas ir taom natselgi savo tautę, paverkite jį tikrai
 lietuwizai.
T. ANDRUSZEWSKI & CO.
 116 W. Division St., Chicago, Ill.

Guodotoms tautiškos ir be-
 vėnoms. Įrangtos išdirbinės:
 Karūnos, Amerikoniškos,
 Wellasas, Szarpas, Juo-
 nos, Kukardas, Zonkolinis,
 Karpas ir del Marzakius
 pardoms.
 Guodotoms Kunigai, kas Jūs
 darbas būtų priderenciali skilimas ir taom natselgi savo tautę, paverkite jį tikrai
 lietuwizai.
T. ANDRUSZEWSKI & CO.
 116 W. Division St., Chicago, Ill.

Guodotoms tautiškos ir be-
 vėnoms. Įrangtos išdirbinės:
 Karūnos, Amerikoniškos,
 Wellasas, Szarpas, Juo-
 nos, Kukardas, Zonkolinis,
 Karpas ir del Marzakius
 pardoms.
 Guodotoms Kunigai, kas Jūs
 darbas būtų priderenciali skilimas ir taom natselgi savo tautę, paverkite jį tikrai
 lietuwizai.
T. ANDRUSZEWSKI & CO.
 116 W. Division St., Chicago, Ill.

Guodotoms tautiškos ir be-
 vėnoms. Įrangtos išdirbinės:
 Karūnos, Amerikoniškos,
 Wellasas, Szarpas, Juo-
 nos, Kukardas, Zonkolinis,
 Karpas ir del Marzakius
 pardoms.
 Guodotoms Kunigai, kas Jūs
 darbas būtų priderenciali skilimas ir taom natselgi savo tautę, paverkite jį tikrai
 lietuwizai.
T. ANDRUSZEWSKI & CO.
 116 W. Division St., Chicago, Ill.

Guodotoms tautiškos ir be-
 vėnoms. Įrangtos išdirbinės:
 Karūnos, Amerikoniškos,
 Wellasas, Szarpas, Juo-
 nos, Kukardas, Zonkolinis,
 Karpas ir del Marzakius
 pardoms.
 Guodotoms Kunigai, kas Jūs
 darbas būtų priderenciali skilimas ir taom natselgi savo tautę, paverkite jį tikrai
 lietuwizai.
T. ANDRUSZEWSKI & CO.
 116 W. Division St., Chicago, Ill.

Guodotoms tautiškos ir be-
 vėnoms. Įrangtos išdirbinės:
 Karūnos, Amerikoniškos,
 Wellasas, Szarpas, Juo-
 nos, Kukardas, Zonkolinis,
 Karpas ir del Marzakius
 pardoms.
 Guodotoms Kunigai, kas Jūs
 darbas būtų priderenciali skilimas ir taom natselgi savo tautę, paverkite jį tikrai
 lietuwizai.
T. ANDRUSZEWSKI & CO.
 116 W. Division St., Chicago, Ill.

Guodotoms tautiškos ir be-
 vėnoms. Įrangtos išdirbinės:
 Karūnos, Amerikoniškos,
 Wellasas, Szarpas, Juo-
 nos, Kukardas, Zonkolinis,
 Karpas ir del Marzakius
 pardoms.
 Guodotoms Kunigai, kas Jūs
 darbas būtų priderenciali skilimas ir taom natselgi savo tautę, paverkite jį tikrai
 lietuwizai.
T. ANDRUSZEWSKI & CO.
 116 W. Division St., Chicago, Ill.

Guodotoms tautiškos ir be-
 vėnoms. Įrangtos išdirbinės:
 Karūnos, Amerikoniškos,
 Wellasas, Szarpas, Juo-
 nos, Kukardas, Zonkolinis,
 Karpas ir del Marzakius
 pardoms.
 Guodotoms Kunigai, kas Jūs
 darbas būtų priderenciali skilimas ir taom natselgi savo tautę, paverkite jį tikrai
 lietuwizai.
T. ANDRUSZEWSKI & CO.
 116 W. Division St., Chicago, Ill.

Guodotoms tautiškos ir be-
 vėnoms. Įrangtos išdirbinės:
 Karūnos, Amerikoniškos,
 Wellasas, Szarpas, Juo-
 nos, Kukardas, Zonkolinis,
 Karpas ir del Marzakius
 pardoms.
 Guodotoms Kunigai, kas Jūs
 darbas būtų priderenciali skilimas ir taom natselgi savo tautę, paverkite jį tikrai
 lietuwizai.
T. ANDRUSZEWSKI & CO.
 116 W. Division St., Chicago, Ill.

Guodotoms tautiškos ir be-
 vėnoms. Įrangtos išdirbinės:
 Karūnos, Amerikoniškos,
 Wellasas, Szarpas, Juo-
 nos, Kukardas, Zonkolinis,
 Karpas ir del Marzakius
 pardoms.
 Guodotoms Kunigai, kas Jūs
 darbas būtų priderenciali skilimas ir taom natselgi savo tautę, paverkite jį tikrai
 lietuwizai.
T. ANDRUSZEWSKI & CO.
 116 W. Division St., Chicago, Ill.

Guodotoms tautiškos ir be-
 vėnoms. Įrangtos išdirbinės:
 Karūnos, Amerikoniškos,
 Wellasas, Szarpas, Juo-
 nos, Kukardas, Zonkolinis,
 Karpas ir del Marzakius
 pardoms.
 Guodotoms Kunigai, kas Jūs
 darbas būtų priderenciali skilimas ir taom natselgi savo tautę, paverkite jį tikrai
 lietuwizai.
T. ANDRUSZEWSKI & CO.
 116 W. Division St., Chicago, Ill.

Guodotoms tautiškos ir be-
 vėnoms. Įrangtos išdirbinės:
 Karūnos, Amerikoniškos,
 Wellasas, Szarpas, Juo-
 nos, Kukardas, Zonkolinis,
 Karpas ir del Marzakius
 pardoms.
 Guodotoms Kunigai, kas Jūs
 darbas būtų priderenciali skilimas ir taom natselgi savo tautę, paverkite jį tikrai
 lietuwizai.
T. ANDRUSZEWSKI & CO.
 116 W. Division St., Chicago, Ill.

Guodotoms tautiškos ir be-
 vėnoms. Įrangtos išdirbinės:
 Karūnos, Amerikoniškos,
 Wellasas, Szarpas, Juo-
 nos, Kukardas, Zonkolinis,
 Karpas ir del Marzakius
 pardoms.
 Guodotoms Kunigai, kas Jūs
 darbas būtų priderenciali skilimas ir taom natselgi savo tautę, paverkite jį tikrai
 lietuwizai.
T. ANDRUSZEWSKI & CO.
 116 W. Division St., Chicago, Ill.

Guodotoms tautiškos ir be-
 vėnoms. Įrangtos išdirbinės:
 Karūnos, Amerikoniškos,
 Wellasas, Szarpas, Juo-